Культурно-політичний місячник для українців у Чеській Республіці
Kulturně-politický měsíčník pro Ukrajince v České republice

№ 12/2019–2020, рік XXVII–XXVIII
č. 12/2019–2020, ročník XXVII–XXVIII
www.ukrajinci.cz

ПОРОГИ

Крим – це Україна
Krym je Ukrajina

ЗЕЛЕНИМИ МАНІВЦЯМИ...

До чого ведуть спроби домовитися «посередині» з агресором, всі ці капітулянтські реверанси на зразок «формули Штанмаєра», «какіє разніци», «пєрєстать стрєлять», відведення військ і таємничі переговори в Омані?..

А також у номері: колядування у Празі, стріт-дизайн, збереження могил українців у Чехії, результати перекладацького конкурсу, словник міжвоєнної еміграції, нове з празького майдану, роль українців у Оксамитовій революції 1989 року, фільм «Толока» з Іванкою Іллєнко у головній ролі, про українців Румунії, подорож до Відня, заробітчанські записки з Польщі та інше...

Шановні читачі часопису «Пороги», члени і прихильники організації, любі колеги!
Дозвольте від імені Управи Української ініціативи в ЧР побажати Вам багато здоров'я, щастя, успіхів!
Не забуваймо, що з усмішкою краще боротись з буденними проблемами, тому «Нехай у своїй торбині, Новий рік принесе щастя Вам і Україні».
До зустрічі на «Маланці» в Празі, 15 лютого 2020. Щиро, Віктор Райчинець, голова УІЧР

Коли кутю й узвар куштують уперше в житті...

Сімейний клуб Ulitka вже другий рік поспіль проводить програму «Родина для родин». Завдяки освітнім та розважальним заходам організатори хочуть допомогти родинам із різних країн інтегруватися у чеському суспільстві, і для зустрічі обрали тему Різдва та українських традицій. Кутя, узвар, вареники, холодець – на столі 12 традиційних різдвяних страв, якими пригощали чеські та українські родини. Дещо чехи куштували вперше. «Їжа просто неймовірна! Я був в Україні уже двічі. Нещодавно відкрив для себе гурт «Даха Браха», був на концерті, почув наживо і розплакався. Ваша музика та їжа – це вау!» – поділився із «Радіо «Свобода» враженнями чех Грегор.
У різдвяну пору люди більш привітні та доброзичливі. І це сприяє знайомству чехам та українцям ближче, дізнатися більше про традиції один одного та обмінятися враженнями, вважають організатори. На Жижкові, де діє клуб, проживає багато сімей із різних національних меншин, і традиційна вечеря об'єднує, переконані організатори. Вперше цю ідею випробували на вечері в'єтнамської кухні. Українська ж спільнота у Чехії навіть чисельніша за в'єтнамську, тож важливо знати, хто ці люди та чим живуть, додають у «Родина для родин». «У свята варто знайомитися ближче з тими, кого бачимо щодня, але зазвичай усі кудись поспішають, у всіх багато роботи», – сказала координаторка проекту «Родина для родин» Анна Єшаткова.
Сім'ям, які долучилися до заходу, розповіли, що в Україні велика кількість православних та греко-католицьких вірян, тому звичаї святкування Різдва відрізняються від тих, до яких звикли в Чехії, де переважають римо-католицькі традиції. Так, наприклад, більшість українців святкує Різдво за «старим», юліанським календарем 7 січня. Організатори також нагадали, що, не зважаючи на те, що на столі були різні м'ясні та пісні страви, перед святом зазвичай віряни в Україні дотримуються 40-денного посту. Чехам розповіли про українські традиції, такі як майстрування Дідуха, що символізує урожай, добробут та багатство. Також показали оберіг – різдвяного павучка та традиційний атрибут – Різдвяну зірку, що сповіщає про народження Христа. Найбільшу увагу приділили обговоренню обряду колядування, під час якого молодь співає різдвяні пісні та сповіщає всіх про свято. «Ми часто спілкуємося з іноземцями, їхні діти ходять на наші гуртки, вирішуємо складні життєві ситуації, як, наприклад, у пошуках роботи, або як подолати мовний бар'єр. Та щоб не займатися лише такими неприємними речами, ми час від часу проводимо такі акції, як сьогодні», – додала Єшаткова.
Утім, деякі українські відвідувачі помітили, що організатори дещо сплутали українські та російські звичаї, змішали український традиційний Різдвяний стіл із радянським новорічним, де можна побачити і пельмені, і салат «Олів'є», й інші м'ясні страви, прокоментували учасниці заходу українки Ольга та Оксана. «Дуже багато людей знає про різницю між Україною і Росією. Традиції подібні, але все ж таки у кожного свої особливості», – сказали вони. Організатори зауважують, що відкриті до нових ідей та готові робити «Родину для родин» кращою. Якщо проект отримає фінансування від ЄС на наступний рік – обіцяють традицію кулінарних вечорів зберегти.
Усього в Чехії офіційно проживає понад 100 тисяч українців, більша частина з них живе у Празі. Наступного разу організатори сподіваються на більш активну участь як серед українців, так і серед чехів.

Владислава Савкова

Ознайомчий стенд клубу «Ulitka»

Робота української дизайнерки – до огляду у центрі Праги

Дизайнерка Олена Соломадіна стала першою учасницею програми «Екстер» Українського інституту. Олена отримала можливість побувати на резиденції в галереї Kunsthalle Praha, на фасаді якої зараз розміщено одну із її «празьких» робіт. Це – новий амбітний арт-простір у центрі чеської столиці, який наразі ще перебуває на реконструкції і невдовзі відчинить свої двері. Українська художниця розробила для галереї проект світлової інсталяції для фасаду будови під назвою «Легкість». Робота художниці асоціюється із бруталістською архітектурою Карла Праґера та назвою відомого роману Мілана Кундери.
«Моя графічна робота містить основні елементи празького вуличного дизайну – світло, колір і зміст. Три кольори – червоний, жовтий і зелений – відсилають до трьох гілок празького метро. А змістове наповнення для цієї роботи я знайшла, досліджуючи місто в пошуках нових топографічних форм. Я хочу, щоб моє вторгнення в міський простір спонукало до глибшого сприйняття міста, його шляхів, значень, ритмів і рухів», – говорить про свою роботу дизайнерка.
Спочатку Олена збиралася досліджувати в Празі визначні пам'ятки чеської готики, ренесансу та неокласики, проте згодом її вразила бруталістська архітектура, зокрема будівля Федеральних зборів (зараз – одне з приміщень Національного музею) суперечливого архітектора Карела Праґера, який заради власної творчості погодився на співпрацю з комуністичним режимом. Праґер, зокрема, є автором Нової сцени Національного театру в Празі та підпільного 30-метрового пам'ятника-пілону студентові, «живому смолоскипові» Яну Палаху перед будівлею Федерельних зборів, про справжнє призначення якого, щоправда, дуже довго знали лише люди з найближчого до архітектора оточення. Олену найбільше вразила його елегантна співзвучність «грубих» матеріалів із, на перший погляд, крихкою структурою. «Легкість» відсилає водночас і до легендарного роману Мілана Кундери «Нестерпна легкість буття», дія якого відбувається в окупованій Чехословаччині. Дизайнерка називає назву цього роману «певним фасадом тексту», під яким ховаються глибокі роздуми про сенс життя, про вибір між легкістю життя і вічним тягарем.

Празька робота Олени Соломадіної

Зараз роботу Олени Соломадіної можна побачити щоночі на будівлі колишньої трансформаторної підстанції біля станції празького метро «Малостранська» (Под Брускоу 132/2) до червня цього року. Офіційне відкриття та представлення проекту відбудеться 5 лютого.

Вл. інф.

Вшанували похованих у ЧР українських дипломатів

На Олшанському кладовищі в Празі 20 грудня було вшановано пам'ять посла УНР у Чехословаччині Максима Славінського, першого посла УНР в Лондоні Миколи Стаховського, посла УНР у Відні Григорія Сидоренка, посла УНР у Фінляндії, Швеції та Норвегії Костя Лоського, посла УНР в Румунії й Угорщині Миколи Галагана, керівника канцелярії МЗС УНР Івана Мірного. З нагоди дня працівників дипломатичної служби 20 грудня минулого року український посол Євген Перебийніс разом із співробітниками установи поклали квіти до могил десяти українських дипломатів періоду УНР.
На цвинтарі у Подєбрадах також було покладено квіти до колумбарію, в якому зберігається прах посла УНР в Римі Дмитра Антоновича, консула УНР в Цюріху Олександра Вілінського, Міністра закордонних справ УНР та посла УНР в Бухаресті Костянтина Мацієвича, керівника дипломатичної місії УНР у США, в Естонії та Латвії Євгена Голіцинського. Деякі могили дипломатів, як і інших діячів української еміграції, є символічними, оскільки у 1945 році їх у Празі арештовував СМЕРШ, і вивозив до радянських тюрем та таборів, де вони безслідно зникали і їхні справжні могили є невідомими. Йдеться, наприклад, про Максима Славінського, Миколу Галагана чи президента Карпатської України Августина Волошина.

Прес-служба посольства

Український посол на могилі Зінаїди та Івана Мірних

Сформовано каталог могил українців у ЧР

Зразок однієї зі сторінок каталогу

Про збереження й упорядкування місць української історичної пам'яті на території Чехії, насамперед могил постатей міжвоєнної еміграції та пам'ятників на них, йшлося вже давно, але лише нахабна ексгумація останків Олександра Олеся та його дружини три роки тому змусила державні органи України всерйоз потурбуватися цією проблемою. Проведено оновлення й реставрацію багатьох могил не лише на Олшанському цвинтарі в Празі, але й у Подєбрадах, Брні та інших містах. Щоб всі могли вільно ознайомитися із місцями вічного спокою українців у Чехії, 27 грудня в приміщенні посольства України в Чехії відбулася презентація електронного каталогу. Дипломати, а також активісти громадської організації «Український меморіал», дослідники Ганна Величко та Роман Міщенко відкрили тут онлайн-каталог www.ukrmemorial.eu, де кожен може дізнатися про всі наразі відомі українські поховання в різних куточках Чеської Республіки, отримати дані про точне місце розташування та стан пам'ятника чи могили. Дослідники закликають небайдужих активно долучатися до роботи над каталогізацією українських поховань у Чехії та доповненням чи оновленням інформації на сайті. Додати нову пам'ятку можна самостійно через вбудовані інструменти на вебсторінці каталогу.

Під час презентації посол Євген Перебийніс поінформував про роботу, проведену у 2017-2019 роках щодо упорядкування українських поховань у Чехії: було адоптовано (придбано могилу у власність української держави терміном на 10 років) та впорядковано 36 місць пам'яті, зокрема: 21 поховання у Празі; 7 у Подєбрадах; 2 пам'ятники у Поухові; 1 у Пардубіце; 1 пам'ятник у Йозефові; 1 у Пршібрамі; 1 у Ліберці; а також по 1 у Брно та 1 у Мнєлніку. Впорядкування здійснювалося за фінансової підтримки МЗС України у співпраці з Міжнародною асоціацією українців «ЄвроМайдан», «Регіональним українським товариством Східної Чехії», «Українською ініціативою в ЧР», «Українською профспілкою в ЧР». Каталогізація та упорядкування українських місць пам'яті в Чеській Республіці триватиме і надалі.

У міжвоєнний період XX століття Чехословаччина стала притулком для понад 20 тисяч українських емігрантів, багато з яких поховані в чеській землі. Найбільше поховань є на Ольшанському кладовищі Праги, серед яких близько 70 могил видатних науковців, діячів культури, членів УНР, ЗУНР та понад 100 могил учасників Українських визвольних змагань. Воєнні меморіали українцям, які загинули під час Першої світової війни, є також в містах Ліберец, Брно, Йозефов, Яблонне в Под'ештеді, Пардубіце, Пржібрам. Пам'ятники на могилах були встановлені на добровільні кошти емігрантів, та від 1948 року, за влади комуністів і припиненням діяльності української еміграції в Чехії, утримувати більшість могил довгий час було нікому.

Прес-служба посольства

Українські та чеські освітяни обмінюються досвідом

Чехія допомагає Україні покращувати якість освіти. Зокрема, вже тривалий час реалізується проект «Розвиток системи оцінювання якості освіти в українських регіонах» за фінансової підтримки Чеської агенції розвитку та чеської неурядової «Асоціація з міжнародних питань». Освітяни обох країн проводять спільні семінари, відвідують школи й інституції в обох країнах. В грудні в Чехії перебувала делегація працівників Державної служби оцінювання якості освіти України з 13-ти областей України. 11 грудня вона відвідала посольство України в ЧР.

Державна служба оцінювання якості освіти України створена в грудні 2017 року. Відтоді відбувається плідна співпраця з Чеською шкільною інспекцією, яка активно ділиться своїм 15-річним досвідом щодо особливостей перевірок та допомоги школам. Представники української делегації висловили подяку Заступнику Голови Чеської шкільної інспекції Ондржею Андрису та керівнику Празького відділення Чеської шкільної інспекції М.Прохазці

Делегація українських освітян під час візиту в українське посольство в Празі.

за надзвичайно змістовні та корисні зустрічі з празькими колегами, а також за передачу Україні програмного забезпечення для оцінювання якості освіти. Про роботу української освітянської делегації в Чехії та загалом систему чеської середньої освіти детально розповіла, зокрема, чесько-українська спеціалістка Валентина Люля для «Громадського телебачення Донеччини» у відеорепортажі від 24 січня цього року.

Вл. інф.

Визначено переможниць перекладацького конкурсу ЧАУ

Учасники конкурсу перекладів після вручення нагород. Фото: Владислава Савкова, Радіо «Свобода».

У Празі 6 грудня оголосили результати третього конкурсу перекладачів української літератури на чеську мову. Вручення нагород відбулося у посольстві України в Чехії, де учасники та організатори мали можливість поділитися враженнями від конкурсу.

Цього року учасники мали нагоду взяти участь у двох категоріях – поезії та прозі. У категорії «Проза» для перекладу журі обрало два твори – оповідання Тетяни Малярчук «Жаби в морі», за яке авторка здобула німецьку літературну премію імені Інґеборґ Бахманн, та оповідання-спогад «Птахи останнього літа» Володимира Рафеєнка, чий роман «Довгі часи» нещодавно вийшов у чеському перекладі. У поетичній категорії учасники мали можливість перекласти вірші Василя Стуса та Юрія Іздрика.

Журі присудило перше місце в категорії «Проза» Еві Реутовій, друге – Петрі Лібловій, а третє місце посіли Кароліна Юракова та Патрік Фелчер. У категорії «Поезія» вдалося визначити лише одну переможницю, нею стала Маркета Поледнікова. Переможців відзначили грошовими преміями Тереза Хланьова, голова Чеської асоціації україністів, та посол України Євген Перебийніс.

Тереза Хланьова, голова Чеської асоціації україністів, відзначила, що рішення щодо переможця в поетичній категорії було дуже складним. «Минулого року з самого початку у мене були чіткі фаворити, але цього року при оцінювані їх не було. Було важко обрати переможця, тому що навіть кращий з двох перекладів не був повністю досконалим», – сказала вона. Організатори кажуть, що розуміють, що перекладати поетичні твори набагато важче. А тому наступного року спробують покращити умови для участі, аби збільшити інтерес серед учасників у цій категорії. «Можливо буде інша поезія без складних образів, які потрібно відтворювати з поетичної точки зору, а не лінгвістичної. Учасники не мали потенціалу перекласти образ, бо вони не поети, адже інколи це перекладачі зовсім інших, віддалених професій», – поділилася враженнями богемістка Ольга Перебийніс.

Україністка Ріта Кіндлерова також порадила перекладачам з української мови на чеську ретельно вибирати тексти для майбутніх перекладів та бути певним, що чеський читач готовий сприймати такі твори. Кіндлерова каже, що дуже багато українських книжок, які випереджають свій час, вийшли друком ще у 1990-х, але не мали б шансів на успіх у Чехії без якісного перекладу. «Шкода, що не перекладається українська класична література – Франко, Леся Українка і врешті-решт Шевченко. У нас досі немає цілого «Кобзаря». Так, це робота на кілька років, але це виклик», – додала Ріта Кіндлерова.

На думку Ольги Перебийніс, бути україністом – це теж певним чином виклик та місія. «Жодна мова світу не перебуває в такому державотворчому процесі, як українська», – сказала Перебийніс, додавши, що схожий процес прожили чехи в період свого національного відродження та самоідентифікації.

Письменник Володимир Рафеєнко через відео-дзвінок відзначив, що для нього дуже важливо, щоб його бачення подій почули не лише в України, але і в Європі. «Бо я все ж таки читаю якісь переклади, я хочу щоб читали і мене, – сказав, жартуючи, письменник, – щоб знали про те, що наразі відбувається в сучасній українській літературі».

Минулого року учасники конкурсу перекладали уривок книги Артема Чеха «Точка нуль», а переможниця Кароліна Юракова отримала можливість перекласти цілу збірку, яка вийде друком за підтримки Плзенського краю. Наразі обговорюється ідея, щоб видання наступної книжки в рамках майбутнього конкурсу, профінансувала вже Україна, адже на програму підтримки перекладів творів української літератури іншими мовами передбачено більше 9 мільйонів гривень.

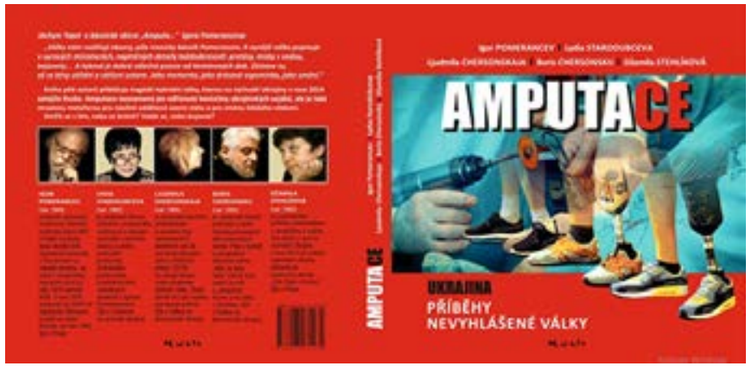
Конкурс перекладачів з української мови на чеську проводився втретє за підтримки Чеської асоціації україністів, Інституту східноєвропейських досліджень Карлового університету, посольства України в Чехії, і віднедавна – Спілка перекладачів Чеської Республіки. Інтерес до конкурсу поступово зростає – загалом було надіслано 15 перекладів.

Радіо «Свобода»

Ампутація – книга про російсько-українську війну

Поет, письменник, радіо драматург, оглядач ВВС і «Радіо «Свобода» Ігор Померанцев 6 січня у празькій «Бібліотеці Вацлава Гавела» презентував книгу п'яти авторів, присвячену трагедії на сході України. Книга під назвою «Ампутація» – це багатоцільова метафора як процесу відрізання частин тіла, так і певної території держави або людської свідомості. Герої поетичної збірки Ігоря Померанцева – це дванадцять воїнів-добровольців, які вирушили захищати батьківщину та повернулися з війни без кінцівок. Як жити? Пам'ятати чи забути? Змиритись або боротися? Як каже офіцер Андрій Скороход, втрата ноги – це назавжди, але втрата Криму та Донбасу – не назавжди.

Частиною вечора були покази уривків з однойменного документального фільму Ігоря Померанцева та Лідії Стародубцевої (2017). Свої роботи також представили інші автори антології – Борис Херсонський та Людмила Херсонська. Збірка одеського письменника Бориса Херсонського «Меса під час війни» (2014) була безпосередньою

Обкладинка книги про російсько-українську війну.

поетичною відповіддю на шокуючу «ампутацію» Криму та початок неоголошеної війни Росії проти України у донецькому регіоні.

Темі російсько-української війни присвячена і збірка української поетеси Людмили Херсонської. Чеський читач має можливість ознайомитись з її творчістю у підбірці віршів «Перестрибнути канаву» (2018). Перекладачка та психіатр Джаміла Стеглікова також поділилася враженнями від поїздки до східної України у 2014 році. Вона, власне, і видала цю книгу у нещодавно заснованому нею видавництві. Книга була представлена директором бібліотеки Міхаелом Жантовським.

Вл. інф.

Словник міжвоєнної української діаспори

Слов'янською бібліотекою в Празі у літературній кав'ярні «Академія» на Вацлавській площі 23 січня всім зацікавленим представили книгу мистецтвознавиці Оксани Пеленської, видану наприкінці 2019 року. Книга має назву «Україна поза Україною: енциклопедичний словник мистецького, культурного і громадського життя української еміграції у міжвоєнній Чехословаччині (1919-1939). У презентації видання взяли участь також історик Богдан Зілинський, який разом із професором Миколою Мушинкою стали рецензентами видання, та історик мистецтва Анна Яніштінова. Музично прикрасили вечір молоді чеські музиканти українського походження – скрипалька Патріція Козлова та гітарист Данило Денисов, студенти Празької консерваторії. Видання інформує про один із найцікавіших аспектів історії України та чесько-українських відносин – мистецьку та культурну діяльність української еміграції в Чехословаччині між двома світовими війнами. Словник містить 342 статті і складається з текстів, присвячених творчій роботі та життю художників, письменників, поетів, журналістів, композиторів та акторів, а також текстів, що відображають діяльність українських емігрантських мистецьких, соціальних, видавничих та професійних установ та організацій. Окремі гасла стосуються українсько-чеської та українсько-словацької співпраці. Книга також пропонує детальну інформацію про чеські та словацькі установи, в яких зберігаються мистецькі, літературні та архівні колекції та процес формування цих колекцій. Словник надає нові знання професіоналам та широкій громадськості, яка зацікавлена у історії української еміграції в Чехословаччині, дослідженнях її феномену, особливо з погляду мистецької та громадської діяльності. Ціна книги – 220 чеських крон.

Авторку Оксану Пеленську вітає юна скрипалька Патріція Козлова.

Вл. інф.

Майдан триває: на підтримку України та на зло сталіністам

Акція «Празький Майдан», яка відбувається щотижня на Староміській площі Праги, триває і взимку. Активісти регулярно інформують про її перебіг у своєму блозі на сторінці у соцмережі «Facebook». Так, наприклад, 22 січня другий Майдан у новому січні був дуже спокійним, переважна більшість візитів були позитивними. Майданівцям дякували за роботу люди різних національностей, та найбільше розвеселила група українських туристів, які із захопленням розповіли, що у Дніпрі нарешті випав сніг.

Перший Майдан після Нового року 13 січня теж здебільшого пройшов у доброзичливій атмосфері. Та нова дошка повідомлень ще під час встановлення викликала бурхливу реакцію групи перехожих росіян, які кричали, що це все не так. «Тож ми знаємо, що робимо все правильно», – пишуть активісти, яким згодом заколядували українські вертепники, «Чорний Ангел» сказав про розбещене людство, але Ангел з вишитими крилами повідомив, що Бог тримає захисну руку над Україною. Завітало багато старих знайомих. Та найбільш розважали росіяни, які казали, що «Путін вам платить, бо ви підтримуєте санкції, а ті допомагають Росії у великому економічному розвитку та зміцнили місцевий ринок».

Не менш цікавим був і грудневий Майдан. 15 грудня 2019 року навідалася сюди освічена пані з Татарстану, яка розповіла, що багато людей в Росії розуміють несправедливу ситуацію в країні, та бояться тюрми. Для неї подорожі Європою – це ковток нормальності, яка допомагає витримати ситуацію вдома. Інші молоді росіяни спитали, чи дозволена дана акція. «Ми вже готові до цього поширеного питання з боку росіян, і кажемо, що «ні», спостерігаємо здивування, а потім додаємо, що в цивілізованих країнах про проведення мітингу просто повідомляють, але дозволу чекати не потрібно. Тоді один із групи сказав нам, що погоджується з нами, але коли інші повернулися, він замовк», – зазначають активісти. Щасливих різдвяних свят їм побажав і посол України Євген Перебийніс, який часто навідується до намету.

Цікавим був візит і чоловіка із окупованої Макіївки. Він зізнався, що у 2014 році був так званим «прихильником федералізації України», «особливого статусу Донбасу» та іншої сепаратистської єресі, яка призвела до тисячі загиблих. Сьогодні ж бачить намагання Росії у домінуванні в регіоні, тому тепер він – однозначно за цілісну Україну. «Але зустріч із пані з окупованого Луганська стала найважливішим днем, а може, й усього 2019 року, – пишуть празькі майданівці. – Жінка залишилася на окупованій території з чоловіком, бо треба було доглядати стареньких бабусь і дідусів. Вона є українською патріоткою, коли може – залишає окупований регіон. У дорозі читає новини та літературу, бо в Луганську вільний доступ до інформації обмежений, доступна лише російська пропаганда. Придбала книгу «Аеропорт» Сергія Лойка. Розповіла, як цілі заводи з цінною технологією демонтуються і вивозяться до Росії. Те, що залишається – продається як брухт. Вона описала жахи 2014 року, коли молоді жінки та діти зникали, що це триває і сьогодні, але, на щастя, меншою мірою. Одна мати намагалася знайти зниклу в окупаційних органах дочку, але сама була знайдена мертвою, а її родичі впізнавали її лише за одягом. Ця жінка вірить, що це пекло одного дня закінчиться, а схід України з'єднається з рештою країни... Оптимізм та радість від випадкової зустрічі з Майданом у центрі Праги були очевидні... Як підтвердила ця хоробра жінка з Луганська, мало що потрібно, щоб і наше життя могло швидко змінитися абсолютно принципово, тому давайте його захищати».

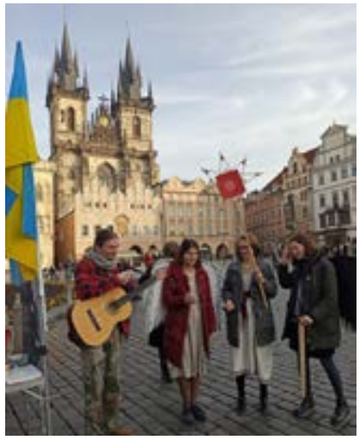
9 грудня Майдан був досить спокійним, але дещо незвичайним, бо до нього приєдналися демонстранти за вільну Білорусь, оскільки, як відомо, у ці дні йшлося про її чергове об'єднання з Росією, яке противники називають «аншлюсом». Обговорювалася російська зовнішня політика, зупинялися для дискусій перехожі, багато прихильників, і, як завжди, різні противники. Кілька разів активістів назвали «бандерівцями», деякі старші відвідувачі зізнавалися любові до Путіна і навіть до Сталіна, які, мовляв, швидко б розібралися із «кольоровими революціями». Був серед відвідувачів молодий ізраїльський араб, який розповів, що має як російських, так і українських друзів, але їх відрізняє те, що російські друзі всі як один мають пропутінські погляди. Чимало українців підходило цього дня до майданівців та фотографувалися з ними.

Нагадаємо, акція «Празький Майдан» – це переважно інформаційний намет в центрі чеської столиці, який встановлюють на підтримку України. Його учасники збирають підписи під вимогами посилення міжнародного санкційного тиску на Росію як державу-агресора, проводяться збірки на підтримку українського війська, проводиться інформування перехожих або просто демонструється, що далеко не всі чехи погоджуються із проросійськими висловлюваннями президента Земана і далеко не всі є прихильниками Путіна, як про це стверджувало нещодавно проведене нібито соціологічне дослідження.

Вл. інф.

Проукраїнська акція в центрі Праги триває вже понад 5 років.

На празький Майдан завітав український пластунський Вертеп.

Чеський «оксамит» по-українськи

Концерт пам'яті О. Олеся, Громадянський форум українців, перша зареєстрована організація української нацменшини: якою була роль українців у славнозвісних подіях 17-того листопада 1989 року у Празі?

ТЕКСТ: Богдан ЗІЛИНСЬКИЙ

Нещодавно чеський медіапростір заполонили спогади про події тридцятирічної давності. Тоді, нагадаємо, після розгону студентської демонстрації 17 листопада 1989 року, відбулася кардинальна зміна: за десять днів упав комуністичний режим, і Чехословаччину опісля очолив дисидент Вацлав Гавел. Зміну згодом назвали Оксамитовою революцією. Якою була роль українців у ній[1]?

Написанню цього спогаду та роздумів сприяло запитання одного українського дипломата, який приїхав до Праги на початку 1990-х: що празький 17 листопад 1989 року мав спільного із чеськими українцями?

Лише два українські місця у Празі

Не можна достатньо добре оцінити те, як празькі та загалом чеські українці сприймали «оксамитові» революційні події на своїй «другій батьківщині». Представники цієї національної меншини тоді не мали, і навіть не могли мати, жодної організації. Тому не було навіть натяків про право жити так, як жили українські громади у вільних країнах західного світу, як, наприклад, у сусідній Баварії.

Привітну, але доволі рідкісну можливість для обміну думками більшої кількості українців тоді пропонували лише два місця у Празі. Це була греко-католицька церква Святого Климента у Старому Місті, а також – іноді – палац Жофін на Слов'янському острові біля Національного театру. Тут відбувалися концерти українського співочого змішаного хору, що належав до Окружного будинку культури в Празі 1. Цей аматорський (у кращому змісті цього слова) колектив мав кілька справді добрих солістів, виступав із церковним репертуаром у вже згаданій церкві Святого Климента, але кілька разів на рік співав і в малому залі палацу Жофін. Його члени зустрічалися частіше на репетиціях, де, звісно, обговорювали громадсько-політичні процеси.

Перепоховання Василя Стуса в Києві. Труну з останками поета несуть дисиденти Левко Лук'яненко, Михайло Горинь, Олесь Шевченко та В'ячеслав Чорновіл.

Я не був членом хору. Я чув лише, що його члени часто були об'єктом інтересу комуністичної спецслужби – СТБ. Як відомо, страхітливий «український буржуазний націоналізм» був всюдисущим, і завжди небезпечним для життя – і «відповідним органам» довелося працювати. Епізод, що показує виступ хору на одному з концертів у Празі, можна побачити в успішному чеському фільмі «Спасибі за кожен новий ранок». Хоча ця історія відбулася десь на п'ятнадцять років раніше, вона добре характеризує «святковий момент» українського життя в Празі до листопада 1989 року.

Якби ми хотіли охарактеризувати українське сприйняття празьких, чеських та чехословацьких справ безпосередньо до листопада 1989 року, кожен зі свідків мав би говорити сам за себе. Я, звичайно, не був самотнім, хто відчував близькість і необхідність великих змін у другій половині 1980-х, але насправді ніхто тоді не знав, що саме знаходиться в повітрі, наскільки глибоким буде загальне суспільно-політичне потрясіння.

Мало знань та слабке зацікавлення

Наприкінці 1980-х за своїм інтересом до громадських справ чеські українці були цілком логічно розділені. Вони дедалі більше спостерігали за подіями в Україні під час поступових змін, які виходили з гасел «пєрєстройка» («перебудова») та «ґласность» («гласність»), якими користувався тодішній радянський лідер Міхаіл Ґорбачов. Багатьох чеських українців ці процеси цікавили, напевно, більше, ніж чеські події.

До Праги тоді потрапляла певна кількість тижневиків «Літературна Україна», який був барометром настроїв в середовищі незадоволеної української інтелігенції. Зокрема, на його основі українці Праги створювали уявлення про те, що відбувається в Києві, Львові та інших місцях. Вони знаходили у цьому тижневику деякі причини для оптимізму, але не були здатні передавати ці настрої чеському середовищу. Чеська громадськість майже нічого не знала про події в Україні, і навіть здавалося, не мала жодних підстав цікавитися ними. Те саме стосувалося і чеських дисидентів, які найвиразніше співпрацювали зі схоже орієнтованими поляками. Польська опозиція була зацікавлена в українських справах завдяки спільному історичному досвіду. В чеському ж середовищі бракувало такого спільного контексту. Українська опозиція, очевидно, знала про чеські процеси також дуже мало, і цікавилася, швидше, багатшими, розвинутішими та зрозумілішими процесами в Польщі. У Празі та інших місцях Чехії та Моравії відстежувалися передусім нові події у Польщі, Угорщині, і згодом у Східній Німеччині, та не меншою мірою також і у Москві. Щодо решти СРСР, то дещо цікавішою була, можливо, лише Прибалтика. Я пам'ятаю, що ті, хто знав російську мову, небувалою мірою читали деякі російські періодичні видання, які приходили до Праги. Російська преса, хоча сьогодні це здається неймовірним, була тоді вільнішою, ніж чеські газети та журнали.

Вітер свободи в Україні та Чехії

Чеські та українські реформаторські справи рухалися нібито у перехресному напрямі, були схожими, але перетиналися дуже рідко. Кінець літа 1989 року був дуже цікавим – набирав обертів суспільний пошук плюралізму. У першій половині вересня 1989 року відбувся установчий з'їзд «Народного руху України за перебудову». Незабаром після цього у Чернівцях відбувся перший всеукраїнський пісенний фестиваль під назвою «Червона рута», який мав виразне опозиційне забарвлення. Товариство на захист української мови почало видавати свій інформаційний орган «Слово».

Наприкінці вересня прийшла відставка найвищого партійного чиновника України Володимира Щербицького. Його замінив вже майже забутий нині Володимир Івашко, але в чеському середовищі ця подія не викликала ніякого інтересу. Один мій друг із кола істориків сказав приблизно таке: «Ну, відійшов перший секретар, а на його місце обрали другого секретаря – і що з цього?»

1 Див.: Zilynskyj Bohdan. Český a ukrajinský 17. listopad před třiceti lety // My a Ukrajina, 2019. – 16 listopadu. Přístupné: https://www.myaukrajina.cz/node/918.

Один із мітингів на празькій Летній під час «Оксамитової революції».

У перший день жовтня у Львові відбулися перші великі сутички між міліцією та прихильниками опозиції, а наприкінці місяця комуністичний нібито парламент України ухвалив новий виборчий закон, що дозволив дещо демократичнішу процедуру виборів, запланованих на весну наступного року. Відбувся установчий з'їзд екологічної організації «Зелений Світ», була створена антикомуністична Українська національна партія.

На початку листопада 1989 року Київ готувався прийняти останки трьох політичних в'язнів – Василя Стуса, Юрія Литвина та Олекси Тихого, які загинули в попередні роки у радянських концтаборах і спочатку були поховані там. Справжній, урочистий похорон трьох українських дисидентів на батьківщині відбувся 19 листопада 1989 року – саме в той час, коли в Празі «вже закипіло». Отож, в Україні на той час відбулося багато чого, і деякі здобутки були навіть більшими, ніж у чеському середовищі. Однак чеські газети, які ще контролювалися комуністами, про це не могли писати. Зрештою, їх можна зрозуміти – події в центрі Радянського Союзу були для них важливішими. Значно зросла увага чехів, і, частково, вже й чеських засобів масової інформації, до подій у східній Німеччині, зокрема під час масової втечі її мешканців через Прагу до ФРН, а потім завдяки падінню Берлінської стіни.

Те, що відбувалося в Україні, здавалося менш цікавим та суттєвим. Празькі українці жили у своєму світі, і стежили за подіями у своїй країні уважніше та з більшим інтересом, ніж до проблематики опозиційного маніфесту «Декілька речень» або несанкціонованих маніфестацій кінця серпня та жовтня 1989 року.

Початок «оксамиту» українськими очима

Празьку атмосферу безпосередньо перед подіями 17 листопада також могли побачити відвідувачі з України. У першій половині цього місяця в Празі відбулася конференція про архітектора та мецената Йозефа Главку, в якій також взяла участь делегація з буковинських Чернівців. Вона від'їжджала лише через день або два після 17 листопада, і її члени мали величезні враження.

17 листопада пополудні на Албертові розпочався мітинг на честь 50-ї річниці подій 1939 року, який завершився через кілька годин в іншій частині Нового Міста атакою силових структур. Про події того часу було написано сотні сторінок, але ми не знаємо і ніколи вже не дізнаємось про національний склад їхніх учасників. Звичайно, крім чехів тут були словаки та представники декотрих нацменшин. Щоправда, я не знаю, про участь скількох українців можна говорити – тоді були, мабуть, радше одиниці.

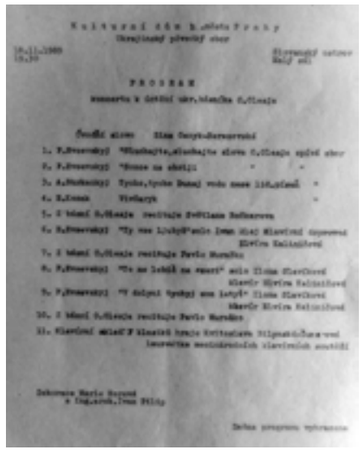
Я поїхав тоді на Албертов з площі І. П. Павлова разом із чеським колегою-архівістом, який мав і єврейських предків, і угорцем, який працював і досі працює гунґаристом на празькому філософському факультеті. Наша невеличка група, яка отже була справді інтернаціональною, вилилася в натовп на Албертові і швидко у ньому розчинилася, тож ми втратили один одного з поля зору.

Атмосфера всієї акції була радісною, несподіваною та оптимістичною (аж поки демонстранти не були оточені та атаковані поліцією – так званою «громадською безпекою»). Так її сприймали, безумовно, й представники інших національностей, які взяли у ній участь, і, не знаючи цього, «також творили

історію». Я переконаний, що також і вони, хоч і не були чехами чи словаками, думали в ці години насамперед або майже виключно про чехословацьке питання та про необхідність змін у політичній системі Чехословаччини. Лише такі зміни могли б відкрити двері для поліпшення становища її власних національних меншин.
Зрештою, воно не так важливо, скільки українців взяло участь у тогочасній процесії від Албертова до Вишеграда, а звідти вздовж Нового Міста до Національного проспекту – багато хто з них, напевно, не наважився взяти участь. Той, хто був там, напевно пам'ятає спочатку насичений, безстрашний настрій, який став перетворюватися на невпевненість і страх після закриття Національного проспекту та вулиці Мікуландської потрійним кордоном поліціянтів, які вели себе дуже впевнено й агресивно та відмежовувалися від учасників демонстрації.
Людина двох мов та двох батьківщин, безумовно, була у полоні думок про ту чеську, та про те, що збираються зробити представники поліцейських сил з нею та з іншими заблокованими людьми. І це вже стало справою чистого збігу чи щастя, що вдалося уникнути тих вуличних місць, де вже «сили правопорядку» молотили гумовими кийками демонстрантів. Просто один розумніший командир поліції пропустив деяких із демонстрантів через поліцейський кордон на вулиці Мікуландській.
Наступні дні вже були іншими, хоча невизначеність все ще була присутньою...

Від «Олесівського» концерту до Громадянського форуму українців[2]

Хоча революційні події, які почали змінювати Чехословаччину наприкінці 1980-х, врешті-решт призвели до дещо парадоксальної загибелі цієї держави, вони також заклали основу існування двох послідовних демократичних держав – Чеської та Словацької республік. 17-те листопада 1989 року дало національним меншинам Чехословаччини нові можливості для розвитку. Чехословацькі українці були серед тих меншин, чия доля у межах федерації з початку 1950-х вирішувалася асиметрично. У Словаччині функціонував своєрідний підрозділ комуністичної партії – Культурний союз українських трудящих із центром у Пряшеві. Однак жодна українська національна організація не могла діяти в тодішній Чеській соціалістичній республіці, і Пряшівський союз не зміг або не схотів створити тут свою місцеву організацію.
Наприкінці 1960-х років празькі українці намагалися створити Український культурно-освітній союз, який би самостійно діяв у Чехії та Моравії. Так звана нормалізація, утім, завадила цьому. Лише восени 1989 року ситуація почала змінюватися на краще.
У суботу 18 листопада 1989 року ввечері ніхто не міг уявити, що наступного дня на Вацлавській площі відбудуться дійсно масштабні антирежимні демонстрації. Празькі українці провели один із традиційних концертів на Слов'янському острові в суботу 18 листопада ввечері. Тоді він був присвячений пам'яті поета-емігранта Олександра Олеся (Кандиби); який залишився одним із символів міжвоєнної української еміграції в чеських землях та її наполегливих зусиль у боротьбі за незалежність власної країни. До речі, Олесь помер за 45 років до цього, влітку 1944 року.
Присвята концерту Олесеві сама по собі виражала певну лібералізацію умов. Наскільки я пам'ятаю, на перерві події попереднього дня особливо не обговорювалися. Хід цього літературно-музичного заходу можна реконструювати відповідно до надрукованої програми. Зі вступним словом виступила видатна українська Зіна Ґеник-Березовська, хор під керівництвом Степана Шутка виконав чотири пісні, тричі виступили солісти Іван Млей та молода українська Ілона Славікова. Пролунали як пісні на слова Олеся, так і народні пісні. Серед окремих музичних номерів були присутні три декламаційні вставки. Вірші Олеся (але ми не знаємо, які точно) прочитали доктор Павло Мурашко та Світлана Бочкарева. Крім того, кілька фортепіанних творів класичних композиторів зіграла молода музикантка Квітослава Білинська-Жумарова. Про оздоблення сцени подбали Марія Горова та інж. Іван Пилип. Я перерахував тут усіх осіб, згаданих у програмі, оскільки згодом багато з них брало участь у відновленні українського життя і, якщо розмова іде про пана Пилипа, то навіть у спробі створити окрему русинську організацію.
Чотирьох тижнів між 18 листопадом та 17 груднем було достатньо, щоб празькі українці наважились виступити на захист своїх прав. Чеське суспільство крок за кроком підходило до відновлення демократичного життя, і очолила ці зусилля організація «Громадянський форум». У межах його Координаційного центру, який мав у розпорядженні будинок у так званому Шпалічку на розі Юнґманової та Вацлавської площі, почала працювати

Програма концерту 18 листопада 1989 року, присвяченого Олександрові Олесеві.

і секція національних меншин.
Одним із членів координаційного центру став вищезгаданий доктор Мурашко, уродженець Праги і син емігранта зі Східної України. Мурашко на початках своєї журналістської та професійної діяльності на переломі 1960-х та 1970-х років був пов'язаний із українським центром у Пряшеві – там же його було на кілька років пізніше арештовано і засуджено до в'язниці. Він пізніше не міг працювати за фахом, і в 1989 році перейнявся ідеєю відновлення прав національних меншин у складі чеської частини федерації, і незабаром став головою комісії з питань національностей Громадянського форуму.

Як постала перша українська організація Праги?

Ми знали Павла Мурашка як колишнього політв'язня, і нікому з празьких українців не було відомо про інші перипетії його долі . тому він мав підтримку. Мурашко проводив різноманітні розмови з особами, які могли б бути чимось корисними при відновленні спілчанської діяльності. Завдяки залученню членів українського співочого хору стало можливим скористатися його приміщеннями для репетицій на вулиці Черховська 6, що у празьких Виноградах, між площею короля Їржі та Ріґровими садами. Цей будинок відіграв тоді вирішальну роль у створенні Громадянського форуму українців. Мініатюрне, трирядкове запрошення на установчу зустріч промовило від імені Української секції Громадянського форуму, точніше її підготовчого комітету, який, на мою думку, існував лише в дуже грубих обрисах. Організаційна зустріч празьких українців була скликана на другу половину дня неділі 17 грудня. Саме минув тиждень після приходу першого посткомуністичного

2 Див.: Zilynskyj Bohdan. Od «olesovského» koncertu k založení Občanského fóra Ukrajinců (18. 11. – 17. 12. 1989) // My a Ukrajina, 2019. – 17. prosince. Přístupné zde: https://www.myaukrajina.cz/index.php/node/939

уряду Маріана Чалфи та відставки Ґустава Гусака з посади президента. Сподіваємось, з часом буде знайдено і протокол цього засідання, в якому, наскільки я пам'ятаю, взяло участь шістдесят людей, переважно старшого покоління. Зустріч відкрив доктор Мурашко і довірив її проведення Мілану Реґулові, уродженцю Пряшівщини і випускникові україністики Празького університету початку 70-х років, який згодом працював поза спеціальністю. У спогадах у мене залишився дещо неорганізований хід засідання, де виникла, певно, необхідна суперечка про можливість чи доцільність участі колишніх комуністів у діяльності організації. Намір створити Громадянський форум українців був все-таки затверджений. Підготовчий комітет працював близько півроку під керівництвом Мілана Реґули, і сходини відбувалися спершу майже щотижня.
Це був перший крок до відновлення українського життя в Празі та у всій чеській державі. Цікаво, що в той же день у Празі була створена одна з майбутніх правлячих партій – Громадянський демократичний альянс – а празькі студенти відзначили «місячну річницю» легендарної демонстрації, вирушивши маршрутом процесії.
Однак українська група була не настільки підготовленою до можливих змін на краще, ніж це було двадцять років тому. 1989 року вже майже не дожили ті українці, які ще пам'ятали вільні політичні умови Першої республіки. Тож запропонувати свій досвід молодому поколінню вони вже не могли. А саме його нам, як дуже скоро виявилося, дуже бракувало. Треба було практично зразу заявляти про себе і поширювати відомості про Україну та її тогочасні проблеми у вільній вже на той час чеській пресі. Та від нас чекали також висловлення погляду на інші події, які тоді сколихнули Східну Європу. Пригадую, довелося виступати десь 20 грудня 1989 року від імені чеських українців на Малостранській площі. Тоді відбувалася спонтанна демонстрація мешканців Праги проти диктатури Ніколае Чаушеску, яка доживала віку в Румунії. Започатковано також контакти з представниками інших відновлених національних товариств.
Нинішня, безпрецедентно величезна соціально-політична поляризація, у поєднанні із 30-тою річницею листопадових подій, змусила нас подивитися на події 1989 року і з дещо іншої, української перспективи[3]. Із середини грудня 1989 року Громадянський форум українців протягом кількох місяців свого існування розвинув значну активність. Необхідність створення абсолютно незалежної національної організації спонукала керівництво цього перехідного підрозділу навесні 1990 року розробити статути та скликати установче засідання Об'єднання українців у Чеській Республіці. Починаючи з червня 1990 року, після перерви тривалістю понад сорок років, могла розгорнути свою діяльність перша легальна та офіційно зареєстрована громадська організація цієї національної групи.
Дух захоплювало подолання тривалого страху, раптом все стало дозволеним, смакувала щойно отримана свобода. Все це було б частиною твору мемуарного жанру – це, можливо, краще б описало запах та смак тих незабутніх днів.

Чехи тримають синьо-жовтий український прапор під час демонстрації біля Празького Граду на підтримку НАТО, ЄС, проти надмірних контактів чеського президента із Росією та Китаєм і його суперечливих заяв про Україну, 2018 рік.

Синьо-жовтий прапор став одним із символів чеської демократії

«Мій герой» також був на установчих спілчанських зборах, що відбулися у Виноградах. Він почав вчитися демократії в малих розмірах, і разом з іншими робив невеликі чи більші організаційні або тактичні помилки. Він не міг не помітити незрозумілої недовіри, яка панувала на тлі сорокарічного життєвого досвіду серед значної частини празьких українців старшого покоління. І здолати ці страхи та обрáзи у багатьох випадках так і не вдалося.
Але ми тоді не переймалися лише цією не дуже великою групою. Дуже важливо було, що з кінця 1989 року ми могли нарешті говорити і писати не лише про неї, а й поступово про українців та їхню країну, яка ще входила до складу СРСР. Виявилося, як складно пояснити певні речі чеській публіці. У цьому відношенні ситуація не дуже змінилася і триває до сьогодні.
Робота в керівництві спілки принесла не тільки хороші враження, але й не одне розчарування. Вона закінчилася після розпаду Чехословаччини крахом первісної організаційної єдності та відходу «мого героя» з цієї арени. Та найголовніше було те, що він та інші активні чеські українці отримали неповторний шанс завдяки 17-тому листопаду. Вони не тільки повністю не втратили його, а таки спромоглися започаткувати новий розділ історії українства в Чехії.
Під час новітніх празьких масових заходів на підтримку демократії та євроатлантичного напряму розвитку країни, наприклад, на минулорічному масштабному марші від Градчан до Староміської площі, з'явився український прапор та транспарант на підтримку України. Це вже підтверджує наявність принаймні у частини учасників уявлення про сучасну ситуацію Україні, її протистояння з Російською Федерацією та непростий шлях до демократії, і, зокрема, у зв'язку з подіями в Чехії. Якщо ми сприймаємо цей факт як результат подій, які відбулися впродовж останніх 30 років, то, можливо, баланс цього компонента чесько-українських відносин вже й не такий поганий...

3 Див.: Zilynskyj Bohdan. Sedmnáctý listopad ´89 byl také ukrajinskou věcí // My a Ukrajina, 2018. – 17. listopadu. Přístupné zde: https://www.myaukrajina.cz/node/570

КУРС НА МАНІВЦІ

Надто далекою є ситуація на фронті від баченої командою Зеленського… Діячі КВН та «Кварталу 95» несли людям сміх і позитив, але губляться, коли не до жартів…

ТЕКСТ: Дмитро КРАПИВЕНКО

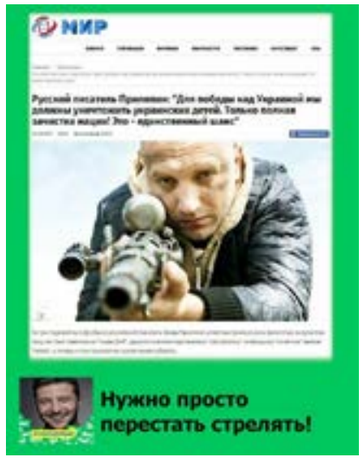
Президент в Омані (із загадковою місією), президент у Давосі (розповідає про недолюблених і недоінвестованих), президент в Ізраїлі (слухає «переможця» Путіна). Графік Зеленського напружений, робота кипить. Не відстають й урядовці: то міністр освіти поскаржиться на зарплату, то прем'єр після «зливу» записів неформальних переговорів збереться у відставку.

Не відстає і Рада: з канікул повернулися, працюють над внесенням змін до Конституції. У майстрів комедійного жанру, звісно, не минає без курйозів: обіцяли нечуване народовладдя, однак проводити референдуми не квапляться, обіцяли країну в смартфоні, але водночас закривають коментарі в президентському акаунті в Instagram та YouTube. Плюс законопроект про дезінформацію насторожує: благі наміри навести лад в інформпросторі можуть обернутися таким собі лукашенківським «парадоксом», про що вже застерігають представники медіаспільноти.

За всіма інформаційними приводами, які жваво обговорюють у соцмережах, криється очевидне запитання: а чи справді все це так важливо? От справді «скукотища» Андрія Богдана, прочухан Олексію Гончаруку від президента, коаліція за традиційні цінності в парламенті – це те, що визначає наш порядок денний, чи так, таблоїдна маячня? Усіма цими бурями в склянці води нас ніби відволікають від чогось вагомішого. Ну як відволікають, ми самі охоче відволікаємося, не боти ж з Офісу президента пишуть за нас кілометри постів і коментарів? Примноження інформаційного шуму — справа, що об'єднує всіх українців. Хоча хотілося б зовсім іншого. Насправді за світською хронікою і псевдоемоціями можновладців криються справи й проблеми, які не хочуть помічати ані вгорі, ані в широких масах. Передовсім ідеться про війну. Штаб ООС регулярно повідомляє про ситуацію на фронті, мало не щодня находить інформація про людські втрати й поранених. ЗМІ цієї теми не оминають, але здебільшого прагнуть не перетворювати статистику на трагедію.

Показовим було вшанування оборонців Донецького аеропорту. Через п'ять років після того, як «люди витримали, бетон не витримав», так звана втома від війни виявила себе доволі показово. Телеканали вирішили не «травмувати» свого глядача фільмом «Кіборги». Заступник директора Національного військово-історичного музею Ярослав Тинченко звернув увагу на цікавий факт. Сам Володимир Зеленський, а разом із ним і чимало українських медіа, назвали такі дані щодо наших втрат при обороні ДАПу: понад 200 загиблих, понад 500 поранених. Ця цифра йде врозріз із офіційними даними Міноборони, у відомстві кажуть про понад 100 загиблих і 440 поранених. Озвучена ж президентом цифра взята… з російської Вікіпедії. Навряд чи в цьому випадку можна говорити про якісь підступи чи інтриги — усе це вислід звичайної недбалості, роботи на «відчепись» і «какая разница».

Війна ж загалом невипадково губиться в інформаційній політиці влади. Бо надто далекою є ситуація на фронті від тієї, яку хотілося би бачити команді Зеленського. Навчені у КВН і «Кварталі 95» нести людям сміх і позитив діячі відверто губляться в ситуації, коли не до жартів. Яскравий приклад – збиття українського пасажирського літака в Ірані. Усі ці ганебні паузи, недолугі виступи перших осіб продиктовані не останньою чергою тим, що вони не звикли приносити погані новини, виголошувати жалобні промови, бо, як виявилося, політика – це не лише турборежим голосувань у Раді й показове гримання на чиновників.

Не до жартів і з ситуацією на Донбасі. Так, інтенсивність обстрілів порівняно невелика, й ворог не вдається до масштабних операцій. Але найактивніше ворог б'є по «території успіху» Зеленського — на ділянці, де відбулося останнє розведення військ. Утім, про те, що обстріли ведуться саме там, говорять здебільшого волонтери й ветерани, які на «відмінно» знають фронтову географію. Для широкого загалу ця інформація замовчується, бо в разі визнання, що розведення не тягне за собою мир, актуалізуються «неприємні питання». Виявляється, просто перестати стріляти недостатньо, де ж той прогрес після «нормандського формату», наступні розведення дадуть той самий результат? До такого шквалу критики на Банковій, вочевидь, не готові.

Малопомітною залишається й тема зустрічі Тристоронньої контактної групи в Мінську, яка розпочалася 16 січня. Порядок денний там серйозний: нові списки на обмін полоненими й нові ділянки для розведення військ. Коли такі обговорення відбуваються під «акомпанемент» посилення обстрілів у районі Золотого (там, де відбулося останнє розведення військ), це свідчить тільки про одне: Москва виторговує собі нові преференції, демонструє своє вирішальне слово в переговорах. Відповіді в Києва на це, здається, немає. Піти на прямі переговори із сепаратистами неможливо, але й до оголошеного плану «Б» із фактичним відмежуванням «стіною» від окупованого Донбасу «молоді успішні політики» готові, схоже, ще менше.

Малоприємною, а отже, і малопомітною для офіційного Києва є новина про завершення формування ще однієї мотострілецької дивізії армії РФ біля нашого кордону. Ну, здавалося б, однією дивізією більше, сенсації в цьому й справді немає. Але для «голубів миру» це чіткий сигнал: Москва у своїх стратегічних планах не полишає сценарію воєнного вторгнення на територію України, і за двома армійськими корпусами, розгорнутими на території самопроголошених республік, стоїть ще потужний кулак регулярних російських військ. Як бачимо, зміна влади в Києві анітрохи не послабила намірів Москви посилювати свою військову присутність біля наших кордонів. Просто нинішня українська верхівка воліє не помічати поганих новин (можливо, заради цього й коментарі вимкнули під президентськими акаунтами).

Не помічати реванш усередині країни – також із «джентльменського набору» Зе-команди. П'ята колона з усіх сил пнеться, щоб нівелювати здобутки попередніх років, зокрема в справі декомунізації. Президент не стає на жоден бік: він відверто не підтримує реваншистів, що прагнуть повернути вулицям українських міст імена радянських маршалів та партійних діячів, але й не має наміру долучатися до табору тих, хто вважає доречним увічнювати борців за українську державність. Зеленський намагається грати роль мудреця, що начебто перебуває над суперечкою. Насправді ні. Пошук «неконфліктних героїв», об'єднання України за допомогою Володимира Лобановського — це шлях до поразки. Миролюбні, прилизані й невойовничі наративи пасують країнам, які в недавньому минулому мали кривавий шлейф загарбницьких війн, як-от Німеччина. Доречно це було б говорити й у Росії після «побєдобєсного» похмілля. В Україні ж, що веде на своїй землі війну за збереження себе, беззубий «пошук позитиву» загрожує перерости в малоросійський водевіль із кривавою розв'язкою і без антракту.

Автор є головним редактором журналу «Тиждень»

Військові медики виносять пораненого воїна ЗСУ з передової до шпиталю.

«Надо пєрєстать стрєлять»: втрати ЗСУ зростають

За президентства Володимира Зеленського кількість бойових втрат українських воїнів за січень, у порівнянні з тим самим періодом за 2019 рік, зросла майже удвічі. Про це написав волонтер, голова благодійного фонду «Мир і КО» Мирослав Гай на своїй сторінці у Facebook. «Січень 2019 року – шість загиблих воїнів від обстрілів, інші втрати були не бойові (хвороби, суїцид, необережне поводження зі зброєю). Січень 2020 року і місяць ще не закінчився – десять загиблих від обстрілів та підривах на ворожих мінах. Це страшна статистика, наочно показує ціну капітуляції і позицію «просто пєрєстать стрєлять», – написав Гай. Він нагадав, що у січні 2019 року, і у січні 2020 року оголошували перемир'я та припинення вогню. «Але у 2019 році ЗСУ проводили більш активні дії та жорстко відповідали на обстріли ворога, придушуючи його вогневу активність. Тоді, російським найманцям треба було ризикувати, щоб заробити копійчину. Зараз ситуація помінялась і українське керівництво прийняло рішення іти на зближення з агресором та його умиротворення. Кількість загиблих та поранених внаслідок бойових зіткнень зросла», – додав волонтер.

20 січня, внаслідок обстрілів окупаційних військ і бандформувань, один військовослужбовець загинув, ще один отримав поранення. 19 січня збройні формування РФ 11 разів порушили режим припинення вогню – загинув один український військовий. 26 січня від ворожих обстрілів один військовий загинув і один зазнав бойової травми. Також унаслідок підриву на невстановленому вибуховому пристрої один захисник загинув і ще один зазнав бойової травми.

censor

Пороги – культурно-політичний часопис для українців у Чеській Республіці. Виходить 12 разів на рік. № 12/2019-2020, рік XXVII-XXVIII. Підписано до друку 29 січня 2020 року. Ел. пошта: porohy@seznam.cz. Інтернет-адреса: www.ukrajinci.cz/ua/casopys-porohy/, реєстрація: МК ЧР/7044. Номер готували: Богдан Райчинець, Владислава Савкова («Радіо «Свобода»), Богдан Зілинський, Дмитро Крапивенко («Тиждень»), Аіда Болівар, Галина Маслюк, Микола Горбатюк, Олекса Лівінський. Використовуються повідомлення інформагентств та ілюстрації з відкритих джерел. Художнє оформлення та верстка: Тереза Меленова. За достовірність викладених фактів відповідає автор статті. Редакція має право скорочувати матеріали і виправляти мову, не поділяти поглядів автора. Рукописи не повертаються. Часопис друкується із фінансовою допомогою Міністерства культури ЧР. Видає: спільнота «Українська ініціатива в ЧР», ДНМ, Воцелова 3, 12000, Прага 2, ЧР; зареєстрована Міським судом у Празі, номер документа L 6121; контакт: uicr@centrum.cz, info@ukrajinci.cz, www.ukrajinci.cz; тел.: +420221419821; ід. номер: 60448296. Розрахунковий рахунок: 1925774379/0800. **Porohy** – kulturně-politický časopis pro Ukrajince v České republice. Vychází 12-krát ročně. Název je odvozen od ukrajinského «porih» – říční práh. Č. 12/2019-2020, ročník XXVII-XXVIII. Uzávěrka: 29. ledna 2020. E-mail: porohy@seznam.cz, web: www.ukrajinci.cz/cs/casopis-porohy/, registrační číslo: MK ČR/7044. Číslo připravili: Bohdan Rajčinec, Vladislava Savkova (RFE/RL), Bohdan Zilynskyj, Dmytro Krapyvenko (č. Tyždeň), Aida Bolivar, Halyna Masľuk, Mykola Horbaťuk, Oleksa Livinsky. Používáme zprávy informačních agentur a ilustrace z otevřených zdrojů. Grafika: Tereza Melenová, www.gd3.cz. Časopis vychází s finanční podporou Ministerstva kultury ČR. Vydává: spolek Ukrajinská Iniciativa v ČR, sp. zn. L 6121 vedená u Městského soudu v Praze, adresa: DNM, Vocelova 3, 12000, Praha 2, ČR. uicr@centrum.cz, info@ukrajinci.cz, www.ukrajinci.cz. Tel.: +420221419821. IČO: 60448296, číslo účtu: 1925774379/0800.

Пражани побачили українське Різдво

Українська молодь Праги жваво колядувала, щедрувала і вертепувала протягом нещодавніх різдвяних свят. Так, старші пластуни чеської столиці традиційно відвідували із вертепом різноманітні домівки та офіси, де їх чекали «пани-господарі». Від 7 до 15 січня вони заходили до всіх зголошених через форму на сторінці у соцмережі Facebook, а також на Празький Майдан, в громадську організацію «Українська Європейська Перспектива», до громади катедри Св. Климентія, та до Посольства України в Чеській Республіці.
Із українськими колядками 25 грудня також знайомили перехожих на верхній частині Вацлавської площі діти із культурного центру «Крок». Батьки та викладачі їм допомагали.
А 21 грудня громада привітала Святого Миколая у приміщенні посольства України в Празі. Тут кілька годин Миколай роздавав усім слухняним дітям солодкі подарунки. Допомагали йому вихованці творчого колективу «Джерело», суботньої школи «Ерудит» та центру «Крок», які підготували для всіх присутніх святкові різдвяні виступи та вертепи. Діти, яких зібралося понад вісім десятків, розповідали Миколаю вірші та співали пісень, а згодом переглянули українську різдвяну комедію «Пригоди Миколая S».

Вл. інф.

Колядує «Крок» у центрі Праги

Миколай в українському посольстві у Празі

Порошенко: Росія – мститься, «квартал» підігрує

Доналд Туск та Петро Порошенко.

Колишній президент Петро Порошенко і надалі активно займається політичною діяльністю. 27 січня він зустрівся із головою Європейської Народної партії Доналдом Туском, і висловив побоювання з приводу спроб міжнародної реабілітації Путіна. У ході робочого візиту до Брюсселя голова політичної партії «Європейська Солідарність» Петро Порошенко висловив вдячність Європейському Союзу за тверду багаторічну єдність і солідарність з Україною у її боротьбі за відновлення суверенітету і територіальної цілісності держави. Він наголосив на важливості продовження політики санкцій ЄС щодо Російської Федерації за агресію проти України, систематичний зрив мирного процесу на Донбасі та анексію Криму. «Висловлено застереження щодо спроб міжнародної реабілітації президента Путіна без відповідних змін у поведінці Москви», – говориться в повідомленні «ЄС». Порошенко наголосив на важливості збереження та посилення проукраїнської коаліції на підтримку нашої держави. Він звернувся із закликом забезпечити збереження українського питання серед ключових пріоритетів діяльності Європейського Союзу.
Зі свого боку Президент ЄНП запевнив у твердій підтримці України та наголосив на нагальності продовження євроінтеграційного руху і неухильного дотримання демократичних норм і принципів. Порошенко і Туск також обговорили перспективи розвитку відносин партнерства між Європейською народною партією та «Європейською Солідарністю».
Нагадаємо, проти п'ятого президента Петра Порошенка відкрито декілька проваджень і періодично викликають на допит у Державне Бюро Розслідувань. Останнього разу – як свідка у справі про ймовірну державну зраду під час підписання Мінських домовленостей. Порошенко переважно ігнорує виклики на допити, але 24 січня прийшов на допит, який тривав три години, з них годину витратили на формальності. Порошенку довелося скасувати поїздку до Давосу. Політик переконаний, що провадження ДБР, зокрема, за Мінські угоди, прохід українських кораблів через Керченську протоку чи націоналізацію «ПриватБанку» — це «політичні переслідування, інспіровані представниками п'ятої колони, а основним замовником цих «шоу-вистав» є Російська Федерація».
І додав, що це шоу пишуть сценаристи «Сватів» чи «95-го кварталу». Ініціює провадження колишній юрист Віктора Януковича Андрій Портнов, який перебуває у дружніх стосунках із Офісом Президента Зеленського. Портнов не приховує своїх русофільських поглядів і визнає, що мститься Порошенкові.

прямий

Буреш: більшість залізничної техніки застаріла

Знос електровозів «Укрзалізниці» становить 94,4%, тепловозів – 98,3%, компанія потребує 51,2 мільярда гривень протягом шести років на оновлення локомотивного парку, повідомив член правління компанії Франтішек Буреш. «Зараз нам доводиться балансувати між оновленням рухомого складу, модернізацією, переоснащенням, капітальними та поточними ремонтами локомотивів», – пояснив Буреш. За його словами, до 2025 року планується із залученням українських виробників здійснити відновлення та модернізацію 1023 локомотивів і капітальний ремонт 1049 одиниць тягового рухомого складу.
Буреш наголосив, що парк локомотивів «Укрзалізниці» на сьогоднішній день морально та фізично застарілий. Із загального інвентарного парку локомотивів лише 190 одиниць, або 5,3%, молодші за 25 років. У лютому 2018 року «Укрзалізниця» підписала з американською компанією General Electric рамкову угоду про поставки до 225 локомотивів з локалізацією виробництва в Україні до 40% на суму 1 мільярд доларів. У рамках реалізації першого етапу угоди укладено договір купівлі-продажу між General Electric і «Укрексімбанком» на поставку наприкінці 2018 року і на початку 2019 року 30 вантажних дизельних локомотивів GE TE33AC з рівнем локалізації виробництва в Україні 10%.

Незважаючи на закупівлю нового українського та зарубіжного рухомого складу, більшість залізничної техніки України потребує оновлення.

Франтішек Буреш є одним із іноземних менеджерів компанії. Він закінчив юридичний, економічний та технічний вузи у Брні, Празі та Плзні, працював у Центрі досліджень і випробувань залізниць VELIM (Прага, Чехія), був членом правління Чеської залізниці, працював на керівних посадах у «Шкоді», був регіональним менеджером компанії з виробництва поїздів ALSTOM. Членом правління АТ «Укрзалізниця» є від червня 2019 року.
«Укрзалізницю» планують реформувати: компанія буде розділена на три частини і підготовлена до часткової приватизації. Буде створено три вертикалі – пасажирська, інфраструктурна, вантажна. Також передбачено створити порядок їх взаємодії та технічного обслуговування. Компанія відмовиться від регіонального управління, яке передбачає наявність філій – регіональних залізниць. А пасажирські перевезення переведуть на систему замовлень.

епрaвда

«Толока» допомагатиме повернутися живим

Серйозний кінематограф в Україні відродився, і вже не проходить ані одного місяця без того, щоб в кінотеатрах не з'явилася якась нова й цікава українська стрічка. Благодійний фонд «Повернись живим», який допомагає військовим та ветеранам після повернення з фронту, запрошує на перегляд фільму «Толока» – другого фільму, з яким він погодився співпрацювати.
«І ми хочемо, щоб максимальна кількість людей його побачила». – каже голова фонду Віталій Дейнега. Фільм «Толока» – це сюреалістична алюзія на історію України, показану через долю однієї хати. Хати, яка руйнується з кожним історичним катаклізмом і відбудовується знову. Хати, у якій Шевченкова Катерина 4 сторіччя чекає на повернення коханого. «Цей фільм для мене звучить як гімн українського волонтерства. Тому, якщо ви колись допомагали армії та Майдану чи приймали участь в історичних подіях у будь-який спосіб – зможете відчути, що він про вас, – додає Дейнега. – Ця стрічка про історичну здатність українців гуртуватися і воскресати з попелу, щоб далі будувати своє. Насправді і сам фільм робився за принципом толоки, і ви це гарно побачите у фінальному титрі. Це – надзвичайно круте авторське кіно, яке не зрозуміють за кордоном. Це – якісна стрічка, у першу чергу, для нашого глядача. Драйвове самобутнє і надзвичайно українське кіно. Я гарантую, що воно не лишить вас байдужими. І саме тому ми погодились із ним співпрацювати».
«Толоку» зняв режисер Михайло Іллєнко. Це – романтична балада, екранізація Шевченкового вірша «У тієї Катерини хата на помості...», головну роль у ній зіграла балерина, українка, яка проживає у Чехії, Іванна Рада Іллєнко. У широкий український кінопрокат стрічка вийде 12 березня, до Шевченківських днів. 7 грн з кожного

проданого квитка піде на допомогу армії через фонд «Повернись живим». «Толока» стала одним із переможців 3-го конкурсного відбору Держкіно. Картина отримала державну фінансову підтримку в 98% вартості — майже 28,4 мільйони гривень. Загальна вартість фільму становить майже 29 мільйонів гривень.

ЄКУ отримав друге дихання в Празі

Європейський Конгрес Українців провів свій черговий XIII з'їзд у Празі від 30 листопада до 1 грудня 2019 року. Під час з'їзду відбулися вибори нової Управи організації.

ЄКУ заснований в 1949 році представниками політичної еміграції у Великобританії. Конгрес тоді об'єднав європейське українство, яке впродовж десятиліть не тільки зберігало свою самоідентичність, але й розповідало світу правду про Україну, а також робило все від нього залежне для відновлення України як самостійної соборної держави. На даний час Конгрес об'єднує 19 організацій – повноправних членів ЄКУ, які представляють українство на теренах Європи. В останні роки очолювали ЄКУ Левко Довгович зі Словаччини (1997-2005) та пані Ярослава Хортяні (2005-2019). Внаслідок демократичних виборів шляхом відкритого голосування було обрано новий склад Управи ЄКУ, до якої увійшли: Богдан Райчинець – голова (Чехія), Мирослав Гочак – заступник голови (Сербія), Віктор Бандурчин – секретар (Словаччина), Микола-Мирослав Петрецький – член Управи (Румунія), Ярослава Хортяні – член Управи (Угорщина), Галина Маслюк – член Управи (Греція), Петро Ревко – член Управи (Великобританія).

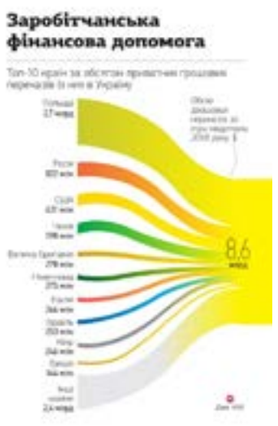
Під час з'їзду було прийнято такі рішення: уповноважити новообраний склад Управи ЄКУ розпочати необхідні кроки щодо юридичної реєстрації Європейського Конгресу Українців у Чеській Республіці; розглянути членську базу Конгресу з метою залучення до співпраці активних організацій, що діють на європейському терені; отримати від дійсних організацій-членів ЄКУ інформацію про актуальні пекучі питання в житті української діаспори Європи; підтвердити зацікавленість ЄКУ співпрацювати з міжнародними демократичними організаціями, в тому числі з СКУ, УВКР, СКУМО, МІОК та іншими; підтвердити зацікавленість ЄКУ та його наступної діяльності в напрямку європейської інтеграції та територіальної цілісності України. Розробляється сайт ЄКУ, та наразі всю інформацію можна отримати через соцмережу: https://www.facebook.com/EKUkrainians/.

Заробітчани є найбільшими «інвесторами» України

Прямі іноземні інвестиції в Україну скоротилися, і удвічі більше грошей знову стали надсилати трудові мігранти з-за кордону, стверджує голова ради Національного банку України Богдан Данилишин. Така тенденція триває три останні роки. «Обсяг ПІІ в Україну в 2014-2018 роках склав 11,5 млрд доларів США. З цих інвестицій 62% або 7,1 млрд доларів США були спрямовані до банківського сектору України переважно у формі переоформлення заборгованості перед материнськими банками в статутний капітал українських банків. Обсяги грошових переказів в Україну за аналогічний період становили 38,2 млрд доларів США», – зазначив Данилишин. Він уточнив, що «надходження ПІІ у % ВВП скорочується впродовж останніх трьох років, і за підсумками 2018-го становило 1,8% ВВП, обсяги грошових переказів навпаки зросли від 5,2 млрд доларів США (4,8% ВВП) в 2014 році до 11,5 млрд доларів США (8,5% ВВП) у 2018 році».

За три квартали 2019 року трудові мігранти переказали до України 8,74 мільярда доларів, кажуть у Національному банку України. Грошові перекази з країн Європейського Союзу склали переважну більшість всіх переказів трудових мігрантів – 5,83 мільярда доларів. Найбільше коштів надійшло із Польщі – 2,82 мільярда доларів. З Чехії надійшло 800 мільйонів доларів. На третьому місці опинилися Сполучені Штати Америки, звідки вислано 713 мільйонів доларів. Перекази з країн СНД за 9 місяців 2019 року склали менше 1 мільярда доларів. Зокрема, найбільше надійшло з Росії – 775 мільйонів доларів.

Вл. інф.

Зеленський відвідав музей в Освєнцимі

Президенти України та Польщі Зеленський та Дуда.

Під час робочого візиту до Республіки Польща Президент України Володимир Зеленський взяв участь у заходах, присвячених 75-й річниці визволення нацистського концтабору Аушвіц-Біркенау. У Державному музеї концтабору виступали колишні бранці Аушвіца, котрі пережили страшні часи Голокосту. Вони ділилися спогадами та закликали міжнародну спільноту ніколи не забувати про страшну трагедію. «Ви всі повинні постаратися, щоб пам'ять про це місце та про інші місця, де людей відправляли на смерть, зберігалася, і щоб це більше не повторилося ніколи», – закликала 95-річна Бат-Шева Даган, яка вижила в таборі Аушвіц-Біркенау. Разом з іншими лідерами делегацій Зеленський поставив запалену лампаду до дошки пам'яті з написом українською мовою.

Пригадно Зеленський провів переговори зі своїм польським колегою Анджеєм Дудою. Він сподівається, що польські інвестори оцінять реформи та поліпшення бізнес-клімату в Україні, і наголосив на важливості Польщі як одного з головних торговельних партнерів України. «Ми погодили наше подальше економічне співробітництво. Польща – наш четвертий торговельний партнер», – сказав він на спільному брифінгу. Зеленський також відзначив постійну підтримку Польщею європейської та євроатлантичної інтеграції України.

тсн

Союз Українців Румунії відсвяткував своє 30-ліття

Ювілейну дату, 30-ліття від часу свого заснування, відсвяткував у Бухаресті Союз Українців Румунії (СУР), складова організація Європейського Конґресу Українців. Представники філій СУРу з усієї країни зібралися 19 грудня 2019 року в залі готелю Рін Бухарест, щоб ще раз засвідчити свою єдність, самобутність і розмаїття. Представницька делегація від уряду Румунії, міністерств та відомств, депутати місцевих рад, серед яких чисельні представники українського походження, інших нацменшин країни, гості з України та з-за кордону, підтверджували урочистість події та наголошували на особливості української національної спільноти Румунії.

Від імені Управи Європейського Конґресу Українців (ЄКУ) українську громаду Румунії привітала членкиня Ради Світового Конґресу Українців (СКУ), голова Асоціації української діаспори в Греції Галина Маслюк. У своєму зверненні Галина Маслюк передала вітання українцям від новообраного на початку грудня в Празі голови ЄКУ, члена правління «Української ініціативи в Чеській Республіці», Богдана Райчинця. «70-ть років тому наші батьки і діди зібралися у Великобританії і об'єдналися в Європейський Конгрес Українців з тим, щоб мати один спільний голос, щоб зберігати свою самоідентичність, щоб доносити до народів Європи правду про Україну та випробування, що випали на долю українського народу в XX столітті, – зазначила Галина Маслюк, звертаючись до переповненої авдиторії. – Сьогодні ваш голова, голова СУРу Микола-Мирослав Петрецький є членом нової управи ЄКУ, і безпосередньо впливатиме на розвиток української спільноти на європейських теренах. Сьогодні українці Румунії є прикладом однієї із найуспішніших громад, і це завдяки сприятливому законодавству щодо нацменшин. Від імені новообраного проводу ЄКУ хотіли би висловити особливу вдячність уряду вашої країни, широко представленого сьогодні на цьому урочистому зібранні.

Хотіли би подякувати також вам усім, що так ревно, з покоління в покоління, зберігаєте та плекаєте свою мову, культуру та традиції, ваш досвід є безцінним скарбом для нас усіх і, особливо, для молодих громад в Європі. Сьогодні Україна, можливо, ще не є такою, якою ми би хотіли її бачити, її державності все ще існує загроза. Тим важливішою і вагомішою стає ваша і наша спільна праця в утвердженні української нації поза межами Української держави», – додала на закінчення пані Маслюк.

Українці Румунії пильно бережуть традиції.

Святковість і гарна організація заходу впадали в око найменшими добре продуманими дрібницями. Особливо зворушливими були виступи «ветеранів» СУРу, людей, яким належала ініціатива та створення організації в ті ще досить складні та неоднозначні часи. У своїй статті, опублікованій в часописі Союзу Українців Румунії «Український вісник» в грудні 2019 року, поет, прозаїк, літературний критик, головний редактор цього часопису Михайло Михайлюк, звертаючись до подій тридцятирічної давності, зокрема, пише: «Дотримуючись правди і справедливості, мушу сказати, що все почалося у перші дні після повалення чаушістської диктатури в редакції газети «Новий вік», а ініціаторами заснування української організації були троє письменників — Микола Корсюк (редактор у видавництві «Критеріон», Михайло Михайлюк і Іван Ковач. Співучасниками ініціативи були також працівники газети Юлій Лазарчук, Іван Мойсюк, Ірина Петрецька-Ковач і Тереза Шендро... Свідомі українці, які проживали у Бухаресті, зібралися 28 грудня 1989 року і проголосили створення незалежної української організації в Румунії під назвою Союз Українців Румунії. За тодішнім законом, щоб створити неурядову організацію, до суду, окрім інших документів, потрібно було подати список засновників. Честь їм і слава за їхній добрий вчинок, за те, що посприяли згуртуванню українців Румунії в офіційну організацію. Важливим моментом для українства Румунії став виступ по центральному телебаченню Степана Ткачука (український громадський діяч у Румунії, поет, перекладач, член Національної спілки письменників України, перший голова СУР. Відійшов у вічність у 2005 році), в якому він висвітлив мету Союзу Українців Румунії – неурядової, неконфесійної і неприбуткової організації, яка має основним завданням захист прав осіб, що належать до української меншини, збереження прав та утвердження їх етнічної, мовної, культурної та релігійної ідентичності, відродження та формування національної свідомості, боротьбу за об'єднання українців Румунії, захист індивідуальних та колективних прав членів організації і зміцнення румунсько-українського співробітництва. Показово, що не зважаючи на всі труднощі, Союз Українців Румунії невпинно розвивається і міцніє, кількість його осередків у всіх чотирьох основних регіонах українських поселень в країні збільшується. Окрім центральних філій та місцевих осередків у рамках СУРу діють Організація українських жінок Румунії (ОУЖР) і Організація української молоді Румунії (ОУМР).

Доказом позитивної динаміки розвитку української меншини країни стали чудові виступи дитячих та юнацьких колективів, які вражали не тільки барвистими строями, але й майстерним виконанням. У цієї громади все добре, на теренах Румунії українці живуть самобутнім колоритним життям, зберігаючи та плекаючи здорове коріння свого родового дерева.

Галина Маслюк

РІЗДВЯНИЙ ВІДЕНЬ

ТЕКСТ: Аїда БОЛІВАР

Протягом багатьох минулих років я намагалась відвідувати європейські столиці напередодні Різдвяних Свят. Щоб насолодитись радісною атмосферою, відчути новорічний настрій європейців та, зазвичай, потішити себе різновидами нових дизайнерських рішень містян, які заворожують око неймовірними гірляндами, пересувними стендами та оригінальними вітринами.

Цьогоріч, напередодні особливого 2020 року, мені пощастило відвідати Відень. Я і раніше бувала в зазначеній місцині доволі часто. Бачила колишню культурну столицю Європи у різні сезони, навіть брала особисту участь у Віденському Балі. Проте, ніколи це старовинне місто не вражало мене так, як на початку цієї зими, в очікуванні Божого Народження.

Доволі тепла погода дозволила прогулюватись прикрашеними віденськими вулицями досить довго, аби відвідати якомога більше святкових площ та різдвяних маркетів. Маючи за хобі, окрім тревелінґу, ще й кулінарію, мушу сказати, що отримала свято не тільки задля очей, а й для шлунку. Найвишуканіший різдвяний ярмарок, який локалізувався біля віденської Ратуші, вразив найсмачнішим в світі ґлінтвейном. Ним наповнюють естетичні філіжанки у формі серця. Взагалі, мало хто відає, що кожного року абсолютно всі різдвяні ярмарки кожного європейського міста оголошують конкурс для виявлення єдиного (найкращого) розробника «ґлінтвейнового посуду». Щороку на будь-якому ярмарку ця святкова принада є особливою й неповторною. Нині Відень вразив усіх: й серцями, й філіжанками-чобітками, й оригінальними кухликами неймовірних кольорів з різномовними слоганами.

Ярмаркова забава на площі біля монументу Марії-Терезії виявилась не такою пафосною та багатою, як Ратушний ярмарок, але не менш цікавою. Для мене він відкрив їжу та напої автентичного австрійського фермерства. Перелічую: нереально смачні домашні сири, з таким різноманіттям назв та начиння, що примушують «червоніти від заздрощів» всесвітньо відомих французьких сироманів; надзвичайне австрійське вино – продукція виключно приватних місцевих винокурень; приголомшливі гарячі паштети з дичини на хрустких й водночас пухких скоринках домашнього хліба. Усі перелічені «смаколики» споживаються у дружній атмосфері загального свята. Кожен з Різдвяних ярмарків Відня має власну особливість. Якщо не гастрономічну, то естетичну. Недалеко від оперного театру, поряд з головною ялинкою Австрії було насипано кілька возів запашного сіна, для кращого відчуття аромату різдвяних ясел. Було цікаво спостерігати, як респектабельні фрау та джентльмени, втомлені проживанням у «кам'яних джунглях» сучасних сіті, лежали у власному коштовному вбранні на сіні й поринали в світ дитинства, незайманої природи, під звуки живої музики різдвяних гімнів. Ця демократичність, простота й емоційність закарбувалися у моїй пам'яті в якості символу цьогорічного зимового Відня.

Важливо підкреслити, що всі ці різдвяні відвідини краще робити ввечері, щоб уповні насолодитися яскравими, романтичними, загадковими світловими композиціями, вогнями, дизайном та декором.

Вдень, незважаючи на зимову пору року, дуже доречно навідатися до Шонбрюну. Відсутність квітів та кущів дозволяє більш детально роздивитись архітектуру й простір навколишніх монументальних шедеврів, відчути красу паркових ансамблів, зафіксувати довершеність їхньої геометрії та стандартів будівництва. Продовжуючи ламати звичайні туристичні стереотипи, пропоную не йти до галереї Леопольда чи Бельведеру, а відвідати невеличкі, мало відомі, проте надзвичайно знакові музеї.

Приміром, відвідайте віллу-музей видатного Густава Клімта. Відсутність натовпу галасливих туристів, небачена відданість своїй роботі працівників вілли зроблять вашу екскурсію незабутньою, унікальною. Тепла й створена виключно для Вас розповідь дозволить доторкнутися до життя Клімта,

Різдвяна ґлінтвейнова тара. Фото авторки.

походити його будинком, побачити тогочасний побут та спробувати зрозуміти витоки геніальності митця. Збережений персональний досвід залишиться з Вами назавжди.

Замість того, щоб створювати чергу біля брендових кафе «Захер» чи «Моцарт» в очікуванні надзвичайно коштовних шматочків торту з кавою, краще відвідати інші заклади. Веду мову, до слова, про мережу з аналогічно давньою історією, але виключно місцевим характером, а не туристичним лоском. Завітайте до кав'ярні «Аіда» і за помірну ціну почастуйте себе смакотенним десертом й не менш якісним напоєм в атмосфері місцевого середньовічного віденського побуту та європейських розмов.

Руйнуйте стереотипи, нав'язані туристичними агенціями, сміливо крокуйте стежкою чи вуличкою, на якій відсутня людська штовханина. Там Ви зробите більше відкриттів. Позаяк повернути на банальний, пересічний, ординарний «шлях для усіх» встигнете завжди. Робіть свій відпочинок неповторним, ініційованим Вами й саме для Вас!

Під час прогулянки у Відні. Фото авторки.

Українське серце Відня

ТЕКСТ: Ольга КМИТА

Недільного ранку, крокуючи напівпорожньою вуличкою Постґассе у центрі Відня, часто можна почути українську мову. Люди різного віку та роду занять ідуть до церкви св. Варвари. Будівля храму, так і сама парафія св. Варвари, мають цікаву історію.

Історія каплиці сягає до середини XVI століття. У 1573 році була заснована оо. Єзуїтами Марійська Конґреґація, того ж року була освячена. Основною метою Конґреґації було особливе вшанування Діви Марії. Важливе місце займала також св. Варвара, набожність до якої особливо практикував св. Станіслав Костка. Вважається, що саме через молитви та духовне заступництво св. Варвари він видужав від тяжкої хвороби. Довгий час каплиця була духовним осередком Товариства Ісуса, допоки у 1679 року її не передали Східній Академії.

Після першого поділу Польщі 1772 року частина її території відійшла до Габсбурзької монархії. Галичина тоді була найменш розвинута, а її населення – одне з найбідніших. Однак уже за три роки після приєднання до найбагатшої на той час імперії в Європі саме русини удостоюються отримання храму для забезпечення своїх духовних потреб від самої імператриці Марії-Терезії (1717-1780). Цим храмом була колишня каплиця оо. Єзуїтів, існування яких, внаслідок реформ імператора Йосифа II, було призупинено, а будівлі, що перебували у їхній власності, розділено на різні потреби. Каплицю переобладнали у храм для католиків візантійського обряду. Потреба у церкві виникла якраз після поділу Польщі, у той час, коли разом із заможними польськими сім'ями до Відня переселялися і русини із Галичини, які допомагали їм у побуті. Згодом тут з'явилися військовики із Галичини та молоді особи, які бажали навчитися військовій справі. Через рік було засновано також духовну семінарію, повна назва якої – «Королівська греко-католицька Генеральна Семінарія у Відні при св. Варварі», хоча часто можна почути лише скорочення, яке уже увійшло в історію як «Barbareum».

Хоча й семінарія проіснувала лише 10 років, проте її випускники стали відомими діячами, і не лише церковними. У 1784 році імператор Йосиф II державним декретом придворної канцелярії надав статус храму св. Варвари як повноцінної парафії. Першим парохом був отець Чину св. Василія Великого Єронім Стрілецький (1784-1804). Не менш активну душпастирську працю проводили парохи о. Іван Ольшанський (1804-1813), о. Іван Снігурський (1813-1818), о. Іван Фогараші (1818-1834), о. Петро Паславський (1834-1847). Вони намагалися різними стараннями консолідувати українських емігрантів в одне ціле. Відновлена згодом духовна семінарія, в якій навчалися вихідці із Галичини, Буковини та інших провінцій імперії, протягом 40 років існування випустила чотирьох єпископів УГКЦ, чимало професорів та докторів богослов'я та філософії.

На початку XX століття парафіяльне життя церкви по-новому ожило. У 1915 році у містечку Бєла, що на території Польщі, було віднайдено і святково перенесено до церкви св. Варвари мощі мученика Йосафата Кунцевича. Трагедія Першої світової війни принесла чергову хвилю українських переселенців, які шукали порятунок на Заході. У Відні опинилося біля 30 тисяч українців, які походили не лише із західної частини України. Всього в Австрії перебувало понад 100 тисяч вихідців з України. Для багатьох із них ця країна була лише транзитною, а попереду чекала ще далека заокеанська подорож.

Церква св. Варвари була основним осередком, навколо якого гуртувалися українці. Міжвоєнний період й Друга світова війна були загрозливими для життя церковної спільноти. Ліквідація УГКЦ більшовицьким режимом вела за собою небезпеку існування цієї церкви і в Австрії, на території якої аж до 1955 року перебували радянські війська. Декретом Конґреґації у справах Східних Церков від 3 жовтня 1945 було проголошено Віденського Архієпископа Ординаріем для католиків візантійського обряду. Душпастирська

Церква Святої Варвари у Відні. Праворуч – бюст Іванові Франкові.

робота для українців в Австрії була зосереджена у семи деканатах, півсотні парафіях, які налічували 83 священиків та 20 000 вірних.

З того часу минуло понад півстоліття. Кількість українців в Австрії дещо зменшилася, однак в останні роки прибувають все частіше студенти, молодь на навчання та працю. У 1999 році неподалік церкви св. Варвари з'явилося погруддя письменника Івана Франка роботи львівського скульптора Любомира Яремчука. У Відні з'являється більше «українських місць», зокрема пам'ятники козакам-оборонцям Відня у битві з турками 1683 року, відкриті на околицях міста у Тюркеншанцпарку (2003) та у Леопольдсберґу (2013), діаспора об'єднується у товариства, заснувала суботню школу, молодь створила портал українців в Австрії storinka.at. Та церква св. Варвари і надалі залишається місцем, де вона знаходить частинку України, брак якої так відчувається на чужині.

НАБРАТИ В ҐУҐЛІ «ВРОЦЛАВ + НЕЛЕГАЛИ»

У продовження заробітчанської теми: про відносини на польській металобазі, посилання «на три букви» і загалом матюки, крадіжки, «косіння від армії», (не)вибачення й іншу ментальність…

ТЕКСТ: Микола ГОРБАТЮК[1]

…Розповідали, що раніше адміністрація для працюючих у вихідні купувала продукти. Бери з холодильної камери – й обідай. Побачивши таку лафу, наші стали набирати ті продукти у пакети, щоб вдома було ще й чим повечеряти. І ті, котрі приходили пізніше, опинялися перед порожньою холодильною камерою. Виникали скарги, сварки. З огляду на таку нашу ментальність власники бази припинили купувати продукти, і скарги та сварки припинилися самі собою…

Повчально на тему нашої ментальності свідчив Саша: «В Данії заходжу в супермаркет. Набираю всього-всякого. Заходжу у примірочну, де немає камер відео стеження. Надягаю на себе троє трусів, три майки, стару сорочку викидаю у корзину для сміття, одягаю нову. Пхаю за пазуху кросівки. В ході процесу їм шоколадні батончики, а обгортки кидаю туди ж. На касі оплачую щось для понту й виходжу. Іноземці, вони ж такі довірливі… «А скільки ж ти там заробляв?» – поцікавився я. «Від 2000 до 3500, якщо в доларах». «Ні, там не так, – втрутився у розмову один із наших. – Там діє суспільний договір – люди домовилися не дурити державу та один одного. А тут он українці понаїхали…» Присутні розуміюче посміхалися.

Депортації

За два тижні до нас прибули ще 8 українців – не знайшлося вдома пристойної роботи. Нам надали друге авто й пообіцяли третє. Один із новачків – 55-літній Андрій – місяць пропрацював на будові у Вроцлаві. Розповідав таке: «У нашій бригаді працювали 30 українців, які перебували між собою в не надто дружніх стосунках… Матюки через слово, сварки, бійки. І, що цікаво, всі вони були моїми земляками. Поляки це бачили – і ставилися до нас відповідно. Розслабився – і миттєво чуєш: «шибче, курва! шибче»! О, ці слова ще довго будуть спливати в пам'яті. Розігнув спину – і карають: списують півгодини. На будівництво приїхала комісія, і 22 нашим в біометричні паспорти проставили депортації – заборона в'їзду на 5 років. Будівництво зупинилося, бригада розпалася… Ось я й інші семеро, які мали воєводські візи, залишилися без роботи. На трьох інших будівництвах з нашими була аналогічна історія. Йдемо ми до керівника будівництва по зароблене, а той: «Я вашу зарплату перерахував фірмі, яка вас для мене завербувала». Ми – в нашу фірму, а там нам: «Всі рахунки арештовані. Чекайте, коли їх розблокують». У приватному будинку жило нас 12 працівників. Розрахуватися за проживання не було чим. Господиня викликала поліцію. Ті писали протокол, а ми принижено виправдовувалися невиплатою зарплати. За день до того ми на останнє скупилися і заповнили холодильник. Довелося все залишити власниці…»

«Не може бути, щоб ця історія та не потрапила у ЗМІ», – зауважив я. «Потрапила. Набери у ґуґлі «Вроцлав + нелегали». Я поцікавився: «Кажете, що здобули дві вищі освіти. А не пробували робити бізнес дома?» «Керував фірмою – 40 людей забезпечував роботою. Уряд підняв мінімальну оплату – ось мені і довелося 6 платити за кожного вже втричі більше податків. Нагрянула перевірка, і мене за неофіційне працевлаштування (без трудової книжки) оштрафували на 700 тисяч гривень. В результаті я тут щастя шукаю».

«Це може бути правдою?» – запитав я вранці у Жені, котрий прибув до нас раніше. «Щодо матюків через слово, сварок та бійок – правда. Щодо ставлення поляків до нас – теж. Кричать, коли побачать, що ти присів або тиняєшся без діла. Зробив свою роботу – так роби щось інше, але не стій на місці. Відносно же оплати у Вроцлаві нічого сказати не можу – зі мною у Варшаві розрахувалися чесно»…

Тут «косять» від армії…

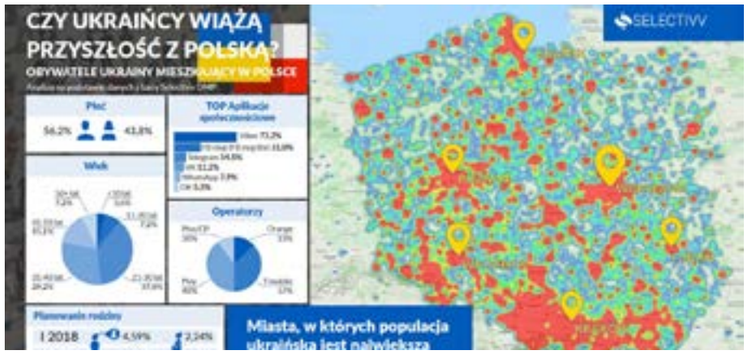
«А чому покинув роботу на будові й перейшов до нас?» – поцікавився я. «Важко добиратися на будову півтори години, працювати 14 годин, а там знову витрачати півтори години на повернення. Далі приготування вечері, сама вечеря, вирішення побутових проблем. Постійний недосип неабияк виснажує…» «Кажуть, що ти дома копав бурштин. Це правда?» «Правда. Намив бурштину на 80000$. Купив будинок, авто, модний одяг. Мив би бурштин й далі, та наїхали київські спецпризначенці. Там їх сьогодні в лісах більше, ніж старателів. Раз так, то мої колеги масово кинулися виробляти закордонні паспорти…» «Так гроші ж напевно ще залишилися. Чому ж не захотів перечекати скрутні часи?» «А я від армії втік. Он з дому телефонують, що сьогодні ювілейну десяту повістку принесли». «Так колись же ж доведеться повернутися й піти служити», – зауважив я. «А я півроку тут відпрацюю й отримаю право подати на «Карту побиту». Карта побиту – це вид на проживання, іспитовий термін для отримання польського громадянства. От і випишусь з дому та пропишусь тут. Полякам же наші повістки не приходять…» «Дівчину мабуть маєш. Приїде до тебе у Польщу?» «Приїде. Любить…» Закони на металобазі ліберальні – тобі потрібно залишитися дома? Залишайся, тільки от повідом бригадира, щоб той вранці іншого поставив на твоє робоче місце. Потрібно піти з роботи раніше? Відміться у бюро – і йди у своїх справах. Твої відпрацьовані години порахують й оплатять згідно угоди.

Бувало, вранці Женя крізь сон запитує: «Яка сьогодні погода?» «Дощ». «Значить, я на роботу не йду». А що, все логічно – він же не гроші заробляти прибув, а від армії тут заховався…

1 Продовження. Початок див.: Горбатюк Микола. Пороблено тому що? Про мої заробітки у Росії, Чехії та Польщі… // Пороги, 2019. – №5, стор. 16-17; Роздуми заробітчанина. Моя праця в Польщі із біометричним паспортом // Пороги, 2019. – №6, стор. 14-17; «Шипче, курва, шипче». У продовження заробітчанської теми, або Коли «українці ноу ґуд» // Пороги, 2019. – №8, стор. 18-22.

Автор під час роботи на польській металобазі.

Де у Польщі працює найбільше українців – дані дослідження.

«Хто крутіший?»

Ввечері біля будинку зупинилося поліцейське авто. Поліціянти рушили до нашого під'їзду. Хлопці у кімнаті «очкнули» конкретно. Працювати ж лише із біометричним паспортом «нє вольно». А втім, кожен, хто їде працювати із біометричним паспортом, починає своє перебування за кордоном із брехні – заявляє на митниці, що їде в гості. Я ж був спокійним, як удав – наша фірма зареєстрована тут й за кожного із нас платить податки в бюджет України. А у бюджет Польщі за кожного із нас платить металобаза.

Відкрив ноутбук й набрав у тому ґуґлі «Вроцлав + нелегали». Виявилося, що таки не брехав мій новоявлений колега – там постраждали 77 наших заробітчан плюс три агентства із працевлаштування, котрі працювали з порушенням польських законів.

Поцікавився також перевагами польського громадянства. Дізнався, що поляки мають право купувати землю, іноземні авто без наших драконівських ставок розмитнення, відвідувати Англію, США, Канаду: відсоток відмов у отриманні візи для поляків мізерний. Вранці виявилося, що поліція приїздила до заробітчанина, котрий прокрався у супермаркеті. Запросили в авто, написали протокол, виписали штраф.

Перший день вдома та на роботі новачок Андрій поводив себе нормально, а от другого розпочалися чіпляння – то се, то те йому не так. Іншими словами, чоловік робить заявку на «пахана хати».

Василь не витримав такого знущання – зробив зауваження. Слово за слово, й швидко став назрівати мордобій.

І наче не діти – 55-річний Андрій має дві вищі освіти, а 59-річний Василь чималий життєвий досвід – на алмазних родовищах Якутії працював. Я став заспокоювати гонорових колег й дипломатично вивів Василя на кухню. Приніс вина й за чаркою сказав таке: «Не лізь з кулаками, бо інакше тут зараз буде і поліція, і наше начальство. Ти ж уже напідпитку, отож будеш не правий, хоча по суті ти таки маєш рацію. Тихенько лягай спати, а завтра тема якось розсмокчеться». Василь послухався. Наступного дня Василь підійшов, і здивовано повідомив: «Андрій вибачився за вчорашнє й подав руку для примирення».

Ввечері ліг й став так собі думати: «Про яку війну на Сході України та втрату Криму ми говоримо? Наші люди від такого виживання вкрай озлоблені, отож і маємо, що маємо. Я он обох ледве на короткий час дипломатично примирив, а от чи можу примирити десятки мільйонів українців?

Придивлявся до Андрія. Хотів збагнути: він сам переосмислив свою поведінку чи бригадир натиснув? Дійшов висновку: він сам дійшов висновку, що в мирі та злагоді жити набагато комфортніше.

Всюдисущі матюки й обра́зи

Та попри цей позитив атмосфера взаємовідносин між українцями напружена – якщо вдома кожен із нас являє собою згусток ненависті на усіх та все, то тут роздратування збільшується в рази. А тому, що життя наше собаче змушує кожного тинятися світами у пошуках хоч якогось заробітку. Зазвичай розмови пересипані матюками. Телефонні з дружинами в тому ж числі. І чим більше у словарному запасі лайливих слів – тим крутіший він перець.

Це лише на перший погляд взаємовідносини між нами вдома та на чужині ідеальні. Насправді лицемірно та фальшиво абсолютно все. Так, крадіжки із холодильника нікого вже не дивують. Пропало щось – значить сьогодні жереб крадіжки вибрав тебе.

Типовий епізод. Розбирає чоловік обладнання. Мідь кидає в один контейнер, залізяччя – у інший. Незграбно кинутий шматок заліза зрикошетив від стінки і влучив у колегу, котрий проходив поряд. За звичних обставин винуватець попросив би вибачення. В даному випадку було інакше – добір-на лайка мало не переросла у кривавий мордобій.

Опишу одну добу нашого заробітчанства. Вранці троє наших, котрі жили в кімнаті на першому поверсі, заявили, що на роботу не підуть – у одного із них день народження, отож вони святкуватимуть. Повертаємось ми з роботи, і двоє у нашій кімнаті прилягли подрімати. Я швиденько приготував вечерю й став будити напарника. А із сусіднього ліжка раптом сердитий голос: «Дєд, іді нах.й! Разбуділ!» (Мені 65, отож маю таку кличку). Від образи мені стало зле. Вранці чуємо неприємну новину: вночі ювіляр сів п'яним за кермо й розбив авто. Зізнався, що переплутав педалі. Звісно, будуть «розборки», розголос, пляма на нашу репутацію. А це означає, що ще одне авто нам вже не дадуть. Доведеться і надалі витрачати гроші на громадський транспорт.

На зупинці підійшов до Андрія й зауважив: «Якось так негарно вчора вийшло…» «Ти мєня разбуділ, і я два часа заснуть нє мог'!» «А у мене серце розболілося!» «Пох.й мнє твойо сєрдцє!» Що робити? Влаштувати на зупинці мордобій, і цим неабияк розважити поляків? Промовчав.

Працюємо з напарником. Аж тут до нас йде мій кривдник. «Буде вибачатись», – подумалося. Він же поцікавився, в який час ми підемо пити каву. До речі, він насправді лежнем виявився. Не дарма, значиться, поляки покрикували на нього на будові: «Шибче, курва! Шибче!»

Я зрозумів: він не вважає учорашній інцидент чимось особливим. А тому, що добірною лайкою у нас висловлюються усі почуття – від радості до гніву. До речі, у наших виправно-трудових таборах до відбою (22:00) дозволено розмовляти, як заманеться, але за слова «Пішов нах.й!» наїдеш на серйозні «розборки».

Дійшов висновку, що допрацюю дозволені безвізом 90 днів – і у цей колектив більш не повернусь. Досвід показує, що краще працювати в колективі, де на-

ших один чи двоє – щоб хоч іноді мову рідну чути. Як я пересвідчився, навіть із трудягами росіянами, білорусами, таджиками, узбеками працювати легше...
Після того інциденту із авто авторитет ми втратили – до нас стали «принюхуватись», і за підозри пропонувати подмухати у алкотестер. Щоправда, ще не кричать «Шибче, курва! Шибче!», але повільно до того йде...

«Як не з'їм, то понадкушую»

«Ювіляра» оштрафували на 500 злотих й звільнили. Того дня у їдальні виникла бійка – щось не поділили колишній зек Андрій («ювіляр») та колишній «атошник» Олег. Стало зрозуміло, що вони не зживуться – воюватимуть щодня, отож один із них має покинути наше товариство. Наступного дня «ювіляр» та його земляк Ігор поїхали на вокзал, а розбита «Тойота» – на авторозборку й перемелювання на шредері.
За працю у вихідні розраховуються готівкою. Саша, котрому пощастило працевлаштуватися не через фірму, а напряму – звільнився, бо безвіз закінчувався. Перед тим попросив батька власників металобази заплатити за роботу у вихідні наперед. Анджей дав, а наш Саша... сів до автобуса і тю-тю.
До речі, вдома він вчителем працював – викладав в школі біологію. Анджей же про це все так і висловився: «Це для мене не такі й великі гроші, але до вас у мене довіри більше немає».
Заробітчанин зі стажем Віктор так прокоментував цю ганебну пригоду: «Надалі, можливо, комусь із нас і справді терміново знадобляться гроші, то він вже нізащо не дасть наперед. А от у Чехії у подібному випадку господар вирахував гроші із усієї нашої бригади. Щоправда, там сума була значно більшою...»
Батько власника металобази (Анджей) водив територією нашого бригадира. Тицяв носом на розкидані скрізь недопиті півлітрові пляшки мінералки. У нас же так: виніс зі складу спайку мінералки й поставив у тінь. Взяв пляшку, надпив і поставив поряд. Через певний час вода у тій пляшці вже тепла. Взяв із затінку іншу, а про ту забув. От і валяються всюди надпиті пляшки... Це як у тій нашій приказці: «Як не з'їм, то хоч понадкушую».

Доля: ковтати пил?

Миємося за ширмою, а тим часом польські прибиральниці наводять лад у роздягальні, й щебечуть по-своєму. Наші в той час заради приколу матюкають їх українською й регочуть. Не здогадуються наївні, що й серед поляків є знавці нашої мови. Як і серед нас – знавці польської.
Та ж історія і в супермаркетах: наші голосно радяться, що купити і при цьому пересипають мову добірним матом.

Галузі польської економіки, у яких працює найбільше українців – ремонтно-будівельні послуги, промисловість, побутові послуги, торгівля, землеробство, готельні, ресторанні та домогосподарські послуги.

Абсолютно не зважаючи на оточуючих та не відаючи того, що багато поляків розуміють нашу мову. А добірну лайку тим більше...
Серед зданого на металобрухт трапляються ще цілком пристойні велосипеди, електротовари та посуд. Для місцевих вони морально застарілі, а от нам – за щастя. От і під прицілом камер відео спостереження та поглядами місцевих риємося у тому смітнику в пошуках чогось цінного...
Якось один із наших зізнався, що випадково підслухав розмову поляків – ті порівнювали нас із тваринами, котрі хрюкають. Тут справа не тільки у нашій невихованості. Українці ринулися до Польщі, й збили їхнім трудягам розцінки на ринку праці. Тому поляки й вимушені шукати пристойного заробітку у багатших країнах Європи. Тому в Польщі невдоволені умовами праці та зарплатою польські робітники не зможуть оголосити страйк. Бо роботодавець вмить замінить страйкарів штрейкбрехерами українцями, котрим ті умови праці та зарплата – за щастя. Ось за це поляки й сердиті на нас.
За два місяці ми неабияк розібрали завали металобрухту – залізо перемололи у шредері, кольорові метали відвезли на переплавку. А що би поляки робили без нас? Місцеві же не хочуть виконувати брудної та шкідливої роботи... У повітрі висить пил перепаленої фольги, котрий проникає скрізь, та запах горілої електроізоляції, котрий є канцерогеном – викликає захворювання на рак. І це не є вигадкою. Батько власників металобази розмовляє пошепки – рак горла. Щоб привернути до себе увагу – плеще в долоні. Настільки шкідливу роботу зголошуються виконувати лише українці. От ми і виручаємо польську економіку працею та покупками у магазинах. Така вже доля відстаючих – ковтати пил від тих, котрі вирвалися вперед. В прямому та переносному значенні.

Який народ – така й його шляхта...

Якось зайшла мова про віщі сни. Олег розповідав в тему таке: «Приснилося, що я працюю серед руїни та високих труб. Аврал. Тривога. На мені та колегах – дивна уніформа, а на шиях висять якісь таблички. Через три роки бахнув Чорнобиль, і там я впізнав той пейзаж зі сну. А таблички називалися накопичувачами радіації. А рік тому наснилося, що я працюю серед завалів металу. Навкруги розмовляють чужою мовою, і керує нами високий дід, котрий плеще в долоні. Як потрапив я на цю металобазу та побачив Анджея – пригадав, що я вже у сні працював тут...»
Під час роботи я в тих завалах не помітив жодної пляшки з-під спиртного! Значить, поляки ходять по шматках міді, але... не крадуть! Ментальність у них інша. Навіть їхні охоронці на прохідній заради камер відеонагляду заглядають нам лише в пакети... У нас один і той же шмат міді десятки разів викрадався б, через підставних осіб продавався й знову викрадався... Було б, як в тому анекдоті: «Виявилося, що там не перевіряють! І тут мені як поперло, як поперло...»
«А чи міг би хтось із українців створити подібне підприємство дома?» – задумався. «Ні», – дійшов висновку. А тому, що формула економічного процвітання видатного економіста Адама Сміта така: «Мир, свобода приватної ініціативи, легкі податки». Немає у нас ні першого, ні другого, ні третього. А що ж є? Є озлоблений, лайливий, злодійкуватий народ та безтолковий уряд. А втім, нічого дивного: «Какой народ – такие и бояре». Легендарний прем'єр Сінгапуру Лі Куан Ю говорив: «Якщо неправильно керувати країною, усі розумні люди виїдуть». І не посперечаєшся же ж...

Далі буде...

TESCO

MoneyGram

© 2019 MoneyGram. MoneyGram і "Глобус" є зареєстрованими торговими марками MoneyGram. Всі інші знаки є власністю відповідних власників. Tesco надає послуги міжнародних грошових переказів, виступаючи в якості агента MoneyGram International SPRL.

REGIOJET

РЕГІОДЖЕТОМ В УКРАЇНУ

Прага — Кошице — Ужгород — Мукачево

RJ1021/1121			RJ1120/1020			
21:47	Praha. hl. n.	05:54		06:30	Košice, AS/Coach Station	18:15
06:00	Košice, žel. st.	21:22		10:40	Užhorod, autobusové nádraží/Coach Station	16:10
				11:35	Mukačevo, autobusové nádraží/Coach Station	15:00

▼ продовження рейсу нічного поїзда 21:47 - 6:00 з Праги до Кошице (RJ 1021)

▽ продовження рейсу нічного поїзда 21:22 - 5:54 з Кошице до Праги (RJ 1020)

ВИГІДНО В УКРАЇНУ

СПАЛЬНІ ВАГОНИ

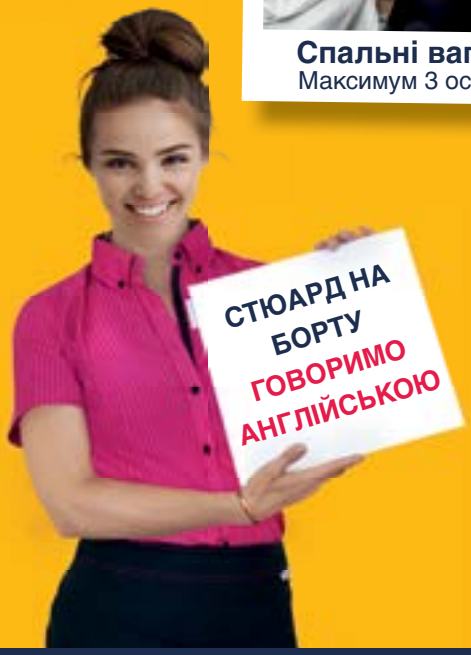
Спальні вагони
Максимум 3 особи

Купейні вагони
Максимум 6 осіб

Ужгород
Мукачево

ціна від **439** Kč / **16,4** €

БЕСПЛАТНИЙ СЕРВІС

- вода
- кава
- газети, журнали
- свіжі круасани**
- 100% апельсиновий сік*
- сніданок*

* тільки в Спальному вагоні ** тільки в Купейному вагоні

+420 222 222 221

www.RegioJet.ua